

P.6

PORADNIK BIBLIOTEKARZA

SBP
STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY
POLSKICH

Pismo dla bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych

6/2016

IZABELA KORYŚ: Biblioteki wobec malejącego poziomu czytelnictwa w Polsce

ROBERT BELLER: Uwarunkowania historyczno-społeczne Miejskiej Biblioteki Publicznej w Otwocku

MARTYNA FIGIEL: Sienkiewiczowskie miejsca w Polsce

OLGA NOWICKA: Opowiem Wam historię... 60 lat Biblioteki Publicznej w Piązie

INDEKS 369594

ISSN 0032-4752

MARTA KRYŚ

st. kustosz, kierownik Działu Instrukcyjno-Metodycznego
Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gliwicach

Bibliotekarzem Roku 2015

Znakomita organizatorka, pełna pomysłów, otwarta na nowoczesne rozwiązania zawodowe. Na uwagę zasługują jej działania na rzecz rozwoju bibliotek okręgu śląskiego poprzez koordynowanie projektów finansowych, edukacyjnych, kulturalnych. W gestii jej zainteresowań była nie tylko szeroko pojęta promocja biblioteki, ale również problemy związane z unowocześnieniem systemu bibliotecznego, doskonalenie bibliotekarzy, organizowanie warsztatów dotyczących gier planszowych w bibliotekach, wystaw, przygotowanie scenariuszy zajęć dla dzieci i młodzieży. Jej aktywność zawodowa, a także cechy charakteru zostały docenione w środowisku bibliotekarskim, czego wyrazem jest wskazanie jej osoby jako Bibliotekarza Roku 2015.

Redakcja „Poradnika Bibliotekarza” składa laureatce serdeczne gratulacje!

Laureaci Konkursu Mistrz Promocji Czytelnictwa 2015

Jury konkursu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich „Mistrz Promocji Czytelnictwa” pod przewodnictwem Joanny Pasztaleniec-Jarzyńskiej przyznało nagrody za dokonania w roku 2015 następującym bibliotekom:

- I nagroda – Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna „Biblioteka pod Atlantami” w Wałbrzychu (woj. dolnośląskie),
- II nagroda – Gminna Biblioteka Publiczna w Aleksandrowie (woj. lubelskie),
- III nagroda – Miejska Biblioteka Publiczna w Jastrzębiu Zdroju (woj. śląskie).

Jury przyznało ponadto cztery wyróżnienia, które otrzymują:

- Biblioteka Publiczna Gminy Zamość z /s w Mokrem (woj. lubelskie),
- Gminna Biblioteka Publiczna w Juchnowcu Kościelnym (woj. podlaskie),
- Miejska Biblioteka Publiczna w Mińsku Mazowieckim (woj. mazowieckie),
- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Łodzi wraz z filiami w Kutnie, Łęczycy, Zgierzu i Pabianicach (woj. łódzkie).

Redakcja „Poradnika Bibliotekarza” składa laureatom serdeczne gratulacje!

Poradnik BIBLIOTEKARZA nr 6 (794), 2016

W NUMERZE:

Strona redakcyjna

2 Artykuły z rekomendacją redakcji (*J. Ch.*)

PROBLEMY • DOŚWIADCZENIA • OPINIE

Izabela Koryś
Robert Beller

4 Biblioteki wobec malejącego poziomu czytelnictwa w Polsce
7 Uwarunkowania historyczno-społeczne Miejskiej Biblioteki Publicznej w Otwocku. Jubileusz siedemdziesięciolecia

Rok Henryka Sienkiewicza

Martyna Figiel

14 Sienkiewiczowskie miejsca w Polsce

Edyta Kosik

16 Zaczytani.org

RELACJE

Anna Woźnicka,
Renata Zubowicz

18 „Nowoczesne technologie w edukacji” w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Zielonej Górze

KSIĄŻKA

Leksykon czasopism bibliotekarskich

Wojciech Michalski

20 „Dostrzegacz Biblioteczny” – kwartalnik informacyjny Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie

Dorota Grabowska

23 Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!

BIBLIOTEKA • ŚRODOWISKO

Olga Nowicka

24 Opowiem Wam historię... 60 lat Biblioteki Publicznej w Plaży
27 Dziewiąta odsłona w Alei Pisarzy przy Bibliotece Galeria Książki. Ryszard Krynicki

28 Baj u Baj u Panią Wiosną, czyli Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci w MBP w Dąbrowie Tarnowskiej

29 PIERWSZE / NAJSTARSZE – *Psalterz Floriański*

30 Noc Muzeów i pokaz *Statutów Kazimierza Wielkiego* w Pałacu Rzeczypospolitej

Ryszard Turkiewicz

30 „Czytanie uczyłowiecza”, czyli Dzień Bibliotekarza w gmachu Narodowego Forum Muzyki we Wrocławiu

Nowe obiekty biblioteczne

Agnieszka Hałubiec

32 Centrum Wiedzy i Kultury. Filia nr 2 Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Krapkowicach

FELIETONY

Ze Zwrotów

34 Suveren nie będzie czytał więcej (*Emeryk*)

Pożegnania

35 Zmarła prof. dr hab. Jadwiga Kołodziejska – pierwsza dama bibliotekarstwa polskiego

Z WARSZTATU METODYKA

Materiały metodyczne

Edyta Magdalena Lachowska
Anna Walska

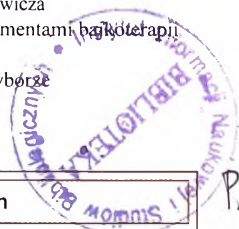
36 Konkurs nt. życia i twórczości Henryka Sienkiewicza
37 „Franklin i zazdrość”. Scenariusz zajęć z elementami biblioterapii dla dzieci w wieku 6-9 lat

Edyta Dobek

39 Uchodźcy. Zestawienie bibliograficzne w wyborze

WW – wiadomości, wydarzenia 17, 22, 28, 31, 33

Na okładce „PB”: Centrum Wiedzy i Kultury. Filia nr 2 MiGBP w Krapkowicach

P.E

ARTYKUŁY Z REKOMENDACJĄ REDAKCJI

Czerwiec jest znakomitym miesiącem do kontaktu z lekturą. Wspaniała przyroda, wysoka, ale jeszcze nie najwyższa temperatura, okres przedwakacyjny. Zatem warto wziąć do ręki najnowszy numer „Poradnika” i zapoznać się z diagnozą nt. spadku czytelnictwa, odbyć wędrowkę po miejscach związanych z Sienkiewiczem, zwiedzić biblioteki w Otwocku, Płazie i Krapkowicach.

W numerze czerwcowym polecam artykuły:

▲ Biblioteki wobec malejącego poziomu czytelnictwa w Polsce str. 4

Autorka artykułu – Izabela Koryś nie tyle przytacza czytelnikom „PB” dane Raportu nt. stanu czytelnictwa przeprowadzonego przez Bibliotekę Narodową (odsyła do jego internetowej treści), ale stara się dociec, zanalizować na czym polega spadek czytelnictwa, z jakich zjawisk wynika, czym się charakteryzuje. Zmienia się forma i charakter czytanych tekstów, na rzecz krótszych wiadomości, napływających z różnych źródeł. Lektura ma charakter zdawkowych, animowanych komunikatów, a nie jak dawniej wielotomowych powieści. Wraz ze zmianą charakteru lektury zmienia się kontakt z biblioteką, która jest nie tylko miejscem, gdzie można wypożyczyć różnego rodzaju zbiory (nie tylko książki), ale przede wszystkim miejscem spotkań integracyjnych. Zachęcam do przeczytania tego interesującego tekstu, pomoże on w zrozumieniu potrzeb współczesnych czytelników i tych, którzy obecnie nie czytają, a mogą czytać w przyszłości. Mam nadzieję, że będzie on podstawą do dalszej dyskusji.

▲ Uwarunkowania historyczno-społeczne MBP w Otwocku.

Jubileusz siedemdziesięciolecia str. 7

Przy okazji różnych wędrowek bibliotekarskich warto zajrzeć do Miejskiej Biblioteki Publicznej w Otwocku (miejscowości w pobliżu Warszawy), która po roku 2012 przeżywa metamorfozę. Nowy dyrektor postawił na budowanie marki biblioteki w świadomości mieszkańców Otwocka. Już są pierwsze efekty: wzrost liczby czytelników, komputeryzacja biblioteki, unowocześnienie księgozbioru, interesujące działania edukacyjno-kulturalne, aktywna polityka informacyjna, współpraca z różnymi instytucjami kultury.

▲ Sienkiewiczowskie miejsca w Polsce str. 11

Martyna Figiel zaprasza do wspólnego poznawania miejsc związanych z Sienkiewiczem w Polsce, z racji świętowania Roku naszego noblisty. A nagromadzenie rocznic jest wyjątkowo duże: 170 lat urodzin pisarza, 100 lat – od Jego śmierci, 120 lat od wydania powieści *Quo vadis*. Szlak turystyczny zaproponowany przez autorkę wiedzie od Woli Okrzejskiej – miejsca urodzenia wielkiego Polaka, po Warszawę, Kraków, Poznań. Oblęgorek. Poznajemy szczególne miejsca, pamiątki, ciekawostki. W kolejnym numerze – podróże zagraniczne Sienkiewicza.

▲ Opowiem Wam historię... 60 lat Biblioteki Publicznej w Płazie str. 24

Warto informować o bibliotekach otwieranych w małych miejscowościach – to są duże wydarzenia w lokalnych społecznościach. Dzięki Oldze Nowickiej poznamy bibliotekę w Płazie, wsi w powiecie

chrzanowskim w Małopolsce. Historia biblioteki rozpoczyna się w 1955 r., o jej rozwoju i dniu dzisiejszym opowiada „List czytelnika” przygotowany przez Olgę Nowicką i Ewelinę Delugę. Ta emocjonalna forma wyrazu pozwala na bliższe utożsamienie się z „dziejami” biblioteki i zwraca uwagę na jej rolę wśród mieszkańców Płazy.

Zapraszamy do bibliotek:

- **MBP w Otwocku,** str. 7
- **Biblioteka Publiczna w Płazie,** str. 24
- **Centrum Wiedzy i Kultury. Filia nr 2 MiGBP w Krapkowicach** – 40 m² powierzchni użytkowej, nowoczesne wyposażenie, wysokiej jakości sprzęt komputerowy; Kącik Malucha „Bajkolandia” i dla młodzieży „Nastolandia”, szeroka działalność kulturalna, oświatowa i informacyjna. str. 32

Ponadto w numerze: artykuł o portalu „zacytani.org”, w cyklu «Leksykon czasopism bibliotekarskich» o „Dostrzegaczu Bibliotecznym” – kwartalniku WBP w Lublinie, recenzje książek fachowych, materiały środowiskowe i metodyczne, felieton Emeryka.

Życzę przyjemnej lektury

Jadwiga Chruścińska

Poradnik BIBLIOTEKARZA

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

Ukazuje się od roku 1949

Rada Redakcyjna: Bogumiła Staniów (przewodnicząca), Andrzej Jagodziński, Piotr Jankowski, Bogdan Klukowski, Grażyna Lewandowicz-Nosal, Mirosława Majewska, Michał Rogoż, Renata Sowada, Michał Zając.

Redakcja „Poradnika Bibliotekarza” – e-mail: poradnikbibliotekarza@wp.pl; www.poradnikbibliotekarza.pl

Redaktor naczelna: Jadwiga CHRUŚCIŃSKA tel. 0505-078-945; e-mail: jchruscinska@gmail.com

Sekretarz redakcji: Dorota GRABOWSKA tel. 0600-505-662; e-mail: dgrabo@wp.pl

Redaktor techniczny i opracowanie graficzne: Elżbieta MATUSIAK tel. (22) 827-52-96

Projekt graficzny okładki: Katarzyna STANNY, tel. 0602391675, e-mail: zinamonik@wp.pl

Honoraria autorskie: Małgorzata HOŁODOWICZ tel. (22) 608-28-23; e-mail: finanse@sbp.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo do opracowania redakcyjnego i skracania tekstów

Autorzy zobowiązani są do przekazywania wraz z artykułem danych kontaktowych: adres, telefon, e-mail.

Współpracują z redakcją: Grażyna Bilska, Justyna Bździuch, Renata Ciesielska-Kruczek, Hanna Diduszko, Martyna Figiel, Tomasz Kasperczyk, Bogdan Klukowski, Jerzy Kondras, Dorota Skotnicka, Aleksander Trembowiecki, Ryszard Turkiewicz, Michał Zając

Świat Książki Dziecięcej

Redaktor prowadzący: Ewa Gruda

Redakcja: Jadwiga Chruścińska, dr Dorota Grabowska, Elżbieta Matusiak

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

00-335 WARSZAWA, ul. Konopczyńskiego 5/7, tel./fax (22) 827-52-96

Marta LACH – z-ca Dyrektora Biura ZG SBP ds. wydawnictw

tel. (22) 827-08-47, e-mail: m.lach@sbp.pl

Janusz NOWICKI – doradca ds. wydawniczych, e-mail: wydawnictwo@sbp.pl

Konto SBP: Credit Agricole Bank Polska S.A. 46 1940 1076 3122 4176 0000 0000

Skład i łamanie: Studio Kałamarica Tomasz Odziemczyk. Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozerki, ul. Marsa 20, 05-825 Grodzisk Mazowiecki. Nakład 2700 egz. ISSN 0032-4752. Indeks 369594

Biblioteki wobec malejącego poziomu czytelnictwa w Polsce

W ubiegłorocznym badaniu Biblioteki Narodowej odsetek osób deklarujących czytanie książek znów spadł o kolejne 5 punktów procentowych (z 42% do 37%). Zmalała również grupa czytelników intensywnych, czyli osób deklarujących przeczytanie 7 lub więcej książek w ciągu roku (por. komunikat *Stan czytelnictwa w Polsce 2015 r.*, „PB” 2016, nr 5). Odsetek osób deklarujących nieczytanie książek powoli, lecz systematycznie, wzrasta we wszystkich grupach wiekowych. Ponieważ towarzyszy mu także spadek deklaracji dotyczących regularnego czytania dłuższych tekstów (powyżej 3 stron maszynopisu, czyli np. o objętości dłuższego artykułu w gazecie, rozdziału w książce) należy się zastanowić, czy jest to wciąż zjawisko o charakterze **ilościowym** (spadek czytelnictwa książek wyrażony w procentach) czy **jakościowym** (głębsza zmiana kulturowa dotycząca sposobu korzystania z tekstów).

Warto przypomnieć, że badanie Biblioteki Narodowej opiera się na deklaracjach dotyczących pewnych form aktywności czytelnicy (przede wszystkim czytanie książek, ale także wspomnianego już czytania dłuższych tekstów, artykułów prasowych, wiadomości i tekstów internetowych, a także blogów) i na tej podstawie sygnalizuje zmiany społecznego klimatu wokół czytania książek. Deklaracje respondentów dotyczące zachowań z przeszłości są mniej rzetelne niż prowadzone w bibliotekach statystyki odwiedzin i wypożyczeń. Oba źródła – wyniki badania Biblioteki Narodowej oraz statystyki biblioteczne konsekwentnie rejestrują spadek zainteresowania czytaniem książek.

Czy to znaczy, że ludzie przestali czytać? Trudno uwierzyć, aby we współczesnym

świecie ktokolwiek był w stanie funkcjonować bez czytania – począwszy od instrukcji wypełnienia deklaracji podatkowej, na sms'ach i tweetach kończąc.

Najwyraźniej zmienia się jednak forma i charakter czytanych tekstów oraz ich znaczenie i obecność w codziennym funkcjonowaniu jednostek. Tradycyjne, rozbudowane i angażujące uwagę formy literackie i publicystyczne wydają się ustępować miejsca krótszym i rozproszonym przekazom dopływającym do nas z wielu źródeł.

Wciąż czytamy, lecz co innego. Zamiast tradycyjnych książek w coraz większym stopniu uwagę i aktywność potencjalnych czytelników pochłania pobieżna lektura zdawkowych i anonimowych komunikatów.

Taki rodzaj czytania jest innym doświadczeniem lekturowym niż czytanie angażujących emocjonalnie lub intelektualnie utworów autorskich. Rozwijają inne kompetencje niż te, których wymagała lektura obszernych form literackich i nie pozostawia tak wyraźnego śladu w pamięci respondentów jak przeczytanie i „przeżycie” kilkusetstronicowej powieści. W związku z tym jest trudniejsza do uchwycenia przy użyciu dotychczasowych metod badania czytelnictwa. Co jednak waż-

niejsze – zarówno nowy sposób czytania, jak też nowi „dostawcy” czytanych w ten sposób tekstów (np. Facebook) stają się wyzwaniem dla bibliotek i bibliotekarzy.

W chwili obecnej w Polsce z bibliotek publicznych – w zależności od źródła – korzysta ok. 15-20% całej populacji, a liczba odwiedzin i wypożyczeń spada. Przy malejącej liczbie użytkowników bibliotek coraz trudniej będzie przekonać lokalne samorządy do ich finansowania. W Wielkiej Brytanii, w której korzystanie z biblioteki publicznej przynajmniej raz w ciągu roku deklaruje 34% dorosłej populacji (w Polsce odpowiednio według tego samego źródła – 20%¹) w ramach oszczędności między 2010 a 2016 r. zamknięto 343 biblioteki i zlikwidowano ponad 8 tys. etatów bibliotekarzy².

Spadek czytelnictwa książek to zjawisko obserwowane w wielu krajach, lecz w Polsce³ jest on szczególnie znaczący. Trudno oczekiwać, aby przy malejącym zainteresowaniu książkami, w najbliższym czasie wyraźnie wzrósł odsetek użytkowników bibliotek. Po internetowe newsy i memy z Facebooka nie przychodzi się do biblioteki. Coraz rzadziej do bibliotek wstępuje się również po to, aby korzystać ze słowników i encyklopedii (które również w większości są już dostępne w internecie) lub znaleźć i zebrać w niej materiały i informacje do szkolnych referatów i prezentacji. Kompetentni użytkownicy internetu bez trudności znajdują je w zasobach sieci, często razem ze zdjęciami, reprodukcjami i ilustracjami.

Jak wynika z badań jakościowych przeprowadzonych w Pracowni Badań Czytelnictwa

¹ Quick S. et al., 2013, *Cross-European survey to measure users' perceptions of the benefits of ICT in public libraries*, Bill & Melinda Gates Foundation, dostępne na: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Kirjasto/kansainvaellinen_ja_eu-yhteistyoc/Liitteet/Final_Report_-_Cross-European_Library_Impact.pdf.

² <http://www.bbc.com/news/uk-england-35707956>

³ Więcej na ten temat w pełnej wersji raportu *Stan Czytelnictwa w Polsce w 2015* do pobrania ze strony <http://www.bn.org.pl/zasoby-cyfrowe-i-linki/elektroniczne-publikacje-bn>.

BN na jesieni 2015 r., przeciętni użytkownicy internetu uważają, że w przeciwieństwie do zasobów internetowych, które mogą być na bieżąco aktualizowane, opracowania o charakterze encyklopedycznym i fachowym wydane w formie książkowej ulegają szybkiej dezaktualizacji.

Podobnie jest z książkami. Część utworów literackich (w tym lektur szkolnych), które znalazły się w domenie publicznej, jest oficjalnie dostępna w internecie. Inne funkcjonują w obiegu nieformalnym. Kurcząca się grupa czytelników książek to z reguły ludzie o wysokich kompetencjach czytelniczych, lecz także cyfrowych – zwłaszcza dla młodszych z nich, znalezienie w sieci interesujących pozycji nie stanowi większego problemu.

Z perspektywy młodych ludzi, zwłaszcza mężczyzn⁴, korzystanie z bibliotek publicznych to dodatkowy „wysiłek” i specyficzny, subiektywny „koszt”, którego pozbawione są książki w wersjach elektronicznych pobrane z bibliotek cyfrowych lub ze źródeł nieformalnych. Dla jednych takim kosztem będzie konieczność zakupu biletu autobusowego, aby podjechać kilka przystanków autobusowych do najbliższej biblioteki. Dla innych – najdotkliwszym kosztem korzystania z biblioteki jest dodatkowy czas, jaki w ciągu dnia muszą wygospodarować, aby dotrzeć do siedziby biblioteki w celu zwrotu lub wypożyczenia papierowej książki. Dla niektórych niekomfortowa i stresująca jest konieczność pamiętania o zwrocie książek w wyznaczo-

⁴ Raport z badania jakościowego ukaże się wkrótce na stronach BN.

nym terminie (w badaniu jakościowym ten wątek pojawiał się kilkakrotnie, szczególnie podkreślany przez osoby, którym zdarzyło się zapłacić większe kary pieniężne).

Ów subiektywny „koszt” korzystania z biblioteki publicznej ulega zwielokrotnieniu, jeśli okazuje się, że „wysiłek” związany z dotarciem do biblioteki okazał się daremny: poszukiwana książka jest wypożyczona przez innego czytelnika lub w ogóle nie ma jej w zasobach biblioteki, tego właśnie dnia godziny pracy biblioteki uległy zmianie z powodu sezonu urlopowego, itp. Nawet jeśli są to koszty obiektywnie znikome (pamiętajmy, że ich subiektywna ocena może być inna), to treści pobrane z internetu (w tym legalnie lub nie) są ich pozbawione.

Tym co działa na korzyść bibliotek publicznych jest fakt, że większość czytelników wciąż preferuje czytanie książek w tradycyjnej formie papierowej. Im więcej ktoś czyta na co dzień książek, tym większa jest szansa, że będzie korzystał z biblioteki publicznej.

Metodologia badania zastosowana w Raportcie Biblioteki Narodowej pozwala ustalić źródło pochodzenia przeczytanych przez respondentów książek. W 2015 r. wśród czytelników intensywnych – aż 63% zadeklarowało korzystanie z jakiejś biblioteki, wśród czytelników czytających do 6 książek rocznie – zaledwie 30%. Może to oznaczać, że aktywni czytelnicy czytają zbyt dużo, aby kupować wszystkie książki (respondenci, dla których zakup książek nie stanowił głównej bariery zwracali uwagę na problem z przechowywaniem książek w domu) lub pożyczać je w kręgu rodziny i znajomych. Biblioteki udostępniają swoim czytelnikom wartościowe pozycje, które dawno zniknęły z bieżącej oferty wydawniczej i poza biblioteką mogą być już trudno dostępne, jak np. wypożyczone z biblioteki w 2015 r. *Zderzenie cywilizacji* Samuela Huntingтона (rok ostatniego wydania 2005).

Wiele ze współczesnych, innowacyjnych rozwiązań, wdrażanych w bibliotekach publicznych, ułatwia ograniczenie owych su-

biektywnych „kosztów” związanych z korzystaniem z papierowych książek, czyniąc je wciąż atrakcyjną alternatywą. Strony internetowe bibliotek, na których nawet w smartfonie można sprawdzić bieżące godziny otwarcia, dostęp online do katalogu biblioteki (lub sieci bibliotek w danej dzielnicy) i możliwość zarezerwowania pożądanej książki zmniejsza ryzyko tego, że wyprawa do biblioteki okaże się „daremna”. „Wrzutnie” umożliwiające zwrot książek poza godzinami pracy biblioteki, system Mateusz w zautomatyzowany sposób przypominający o zbliżającym się terminie zwrotu, czy możliwość telefonicznej prolongaty wypożyczonych pozycji ułatwiają terminowy zwrot książek i eliminują widmo płacenia kar finansowych.

Problem polega na tym, że o tych wszystkich innowacjach – jeśli są one w danej bibliotece publicznej lub filii dostępne – wiedzą z reguły użytkownicy bibliotek, którzy i tak z nich korzystają. Osoby, które nie mają kontaktu z bibliotekami publicznymi mają często stereotypowe i nieaktualne wyobrażenia dotyczące księgozbioru, jak wyglądają i w jaki sposób funkcjonują. Nie wszyscy z osób niezainteresowanych aktualnie czytaniem książek (przypomnijmy, według najświeższych deklaracji to ponad 60%) mają świadomość, że biblioteka to oprócz książek i prasy, także możliwość skorzystania z komputera z dostępem do internetu, wypożyczania filmów, audiobooków i multimedialnych. Nie wszyscy, którzy omijają pobliską bibliotekę „szerokim łukiem” wiedzą, że to często nowoczesne, estetycznie i dobrze wyposażone wnętrza, przyjazne miejsce, w którym odbywają się ogólnie dostępne kursy, warsztaty i szkolenia – niekoniecznie wyłącznie związane z książkami.

Społeczny zasięg bibliotek publicznych sięga dalej, niż wykazują to oficjalne statystyki. Badania BN potwierdzają, że część książek wypożyczonych z biblioteki czytana jest przez osoby, które same do bibliotek nie chodzą. Pożyczają je od członków rodziny lub znajomych. Istnieje także grupa osób, które odwiedzają biblioteki, choć twierdzą, że same książki nie czytają (w 2014 r. było to 4%, w 2016 r. już 6%).

„Brak kontaktu z książką” nie zawsze jest definitywny, a ktoś kto nie czyta ich dzisiaj, przy sprzyjającym splocie okoliczności, może zacząć je czytać w przyszłości. Osobom, które z różnych względów przestały czytać książki (lub nigdy się w nich nie „rozsmakowały”), zdarza się odkryć je ponownie. Z większym bagażem doświadczeń i na innym poziomie dojrzałości wracają do znaczących lektur własnej młodości lub sięgają po nowe pozycje. Badania BN potwierdzają, że osoby starsze, które nie należą do „pokolenia internetowych tubylców” (tzw. *digitally-native generation*) wyraźnie preferują czytanie książek w ich tradycyjnej, papierowej formie. Biblioteka nie tylko zaopatruje ich w książki. Znajdują w niej coś więcej – specyficzną atmosferę, możliwość kontaktu z innymi ludźmi, przyjaznego bibliotekarza, który doradzi

im co jeszcze warto przeczytać lub co będzie bliskie ich czytelniczym upodobaniom. Dotyczy to w większym stopniu emerytów oraz osób owdowiałych i rozwiedzionych. Czytanie książek może być sposobem radzenia sobie z samotnością towarzyszącą starości oraz emocjonalną pustką po stracie partnera lub rozpadzie związku.

Paradoksalnie, w sytuacji malejącego zainteresowania czytaniem książek, nadzieję bibliotek mogą okazać się właśnie „nieczytelnicy”. Jeśli bibliotekarzom uda się rozpoznać ich potrzeby oraz zachęcić do odwiedzin w bibliotece może z czasem zacząć się sięgać również po zgromadzone w niej książki, nawet jeśli będą one w postaci ekranizacji filmowych lub audiobooków. Jeśli osoby niezainteresowane czytaniem książek uda się przekonać, że lokalna biblioteka publiczna to przyjazne i otwarte miejsce dla wszystkich członków lokalnej zbiorowości, łatwiej będzie legitymizować finansowanie bibliotek ze środków publicznych.

IZABELA KORYŚ

Instytut Książki i Czytelnictwa BN

Autorka jest socjologiem i współautorką cyklicznych badań BN „Stan czytelnictwa w Polsce”.

Kontakt: i.korys@bn.org.pl

Uwarunkowania historyczno-społeczne Miejskiej Biblioteki Publicznej w Otwocku Jubileusz siedemdziesięciolecia

Chociaż trudno w to uwierzyć, Miejska Biblioteka Publiczna jest już dojrzałą jubilatką – 70 lat istnienia zobowiązuje! Powstała na mocy decyzji zarządu Miasta Otwock z dnia 19 marca 1946 r. „Zarząd Miejski niniejszym podaje do publicznej wiadomości, że z dniem 15 marca br. została uruchomiona w gmachu Zarządu Miejskiego /budynek administracyjny/ Biblioteka Miejska – wejście od ul. Hożej,

1-sze piętro”. Z porównania dat zarządzenia i powstania biblioteki wynika, że biblioteka zaczęła funkcjonować cztery dni przed oficjalną publikacją obwieszczenia¹.

¹ Pełny tekst obwieszczenia znajduje się w archiwum Miejskiej Biblioteki Publicznej w Otwocku. Zamieszczony został również w „Roczniku Otwockim” 2016, nr 14.

Dane statystyczne dotyczące działalności biblioteki w latach 2009-2015

Rok	Liczba czytelników	Księgozbiór	Liczba odwiedzin	Liczba wypożyczeń książek	Przybyło książek BN + dotacja j.s.t.	Ubyło książek	Media	Liczba wypożyczeń multimediów
2009	6.757	130.210	55.672	118.203	2.531	12.725	137	673
2010	6.898	125.302	57.520	121.299	2.404	7.934	211	3.764
2011	7.038	123.149	65.532	126.777	2.701	4.410	146	6.090
2012	7.254	121.922	73.201	143.762	3.169	5.239	168	6.596
2013	7.971	117.687	75.062	132.566	1.739	5.205	186	6.904
2014	7.514	98.486	76.172	125.287	2.828	22.101	123	5.863
2015	7.433	98.395	72.749	120.894	3.286	3.423	337	6.178

Źródło: Oprac. na podstawie corocznych raportów MBP dla GUS

Początki funkcjonowania biblioteki były trudne. Nowa, powojenna rzeczywistość, niepewność dnia jutrzejszego, narastająca stalinizacja życia publicznego spowodowały, że Biblioteka wpisała się jako instytucja w system gospodarczo-polityczny nakazowo-rozdzielczy².

Przez 70 lat zmieniała się nie tylko biblioteka, ale również uwarunkowania historyczno-polityczne. Zmieniali się również dyrektorzy biblioteki reprezentujący różne podejścia do zarządzania tego typu jednostką i mający różne pomysły dotyczące jej rozwoju.

Objęto we wrześniu 2012 r. posadę dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej w Otwocku, zastałem instytucję o dosyć rozwiniętej strukturze organizacyjnej, posiadającą filie w wielu częściach miasta, ale borykającą się z wieloma problemami – komputeryzacją zbiorów, przestarzałym sprzętem komputerowym, problemami lokalowymi i innymi. Stałem przed wieloma wyzwaniami, z których najważniejsze dla mnie było rozwijanie oraz dostosowanie działalności biblioteki do oczekiwań jej czytelników oraz ich zwiększonych wymagań dotyczących dostarczanych usług.

Dostosowanie do powyższych wymagań funkcjonowania Miejskiej Biblioteki Publicznej w Otwocku wymagało podjęcia szeregu działań: budowania marki biblioteki w świadomości mieszkańców Otwocka, promowania historii Otwocka, włączania się w życie kulturalne Otwocka oraz oferowania nowych aktywności. Podjęte działania przyniosły widoczne pozytywne efekty, o czym świadczy zwiększająca się liczba czytelników, rosnąca liczba odwiedzin, wypożyczeń książek i mediów oraz aktywny udział mieszkańców Otwocka w oferowanych przez bibliotekę różnego typu spotkaniach.

Na podstawie powyższej tabeli można stwierdzić, że w latach 2013-2015 nastąpił widoczny wzrost liczby czytelników w stosunku do lat ubiegłych. Biblioteka w pełni zaczęła korzystać z komputerowego opracowania zbiorów, co pozwoliło na jego fachowe przejrzanie i wycofanie ze stanu biblioteki książek zacytanych, przestarzałych i takich, które przez lata nie były wypożyczane.

Począwszy od dnia 1 stycznia 2016 r. 100% opisów bibliograficznych zbiorów biblioteki jest dostępne w katalogu komputerowym. Czytelnicy mają możliwość zamawiania elektronicznego książek, ich przedłużania i wypożyczania, co jest dla nich dużym ułatwieniem.

² Szerzej o historii biblioteki w artykule Doroty Grabowskiej, zamieszczonym w „Roczniku Otwockim” 2016, nr 14.

W omawianych latach znacząco zwiększył się stopień wykorzystania księgozbioru. Statystyczny użytkownik odwiedził bibliotekę w 2015 r. ponad 10 razy i wypożyczył przeszło 17 książek, co jest znakomitym rezultatem w porównaniu do średniej krajowej. Jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest właściwie prowadzona polityka gromadzenia zbiorów.

Biblioteka w ramach swojej działalności podstawowej realizuje różne formy aktywności kulturalnej, m.in. konkursy dla dzieci (Zgaduj zgadula) oraz spotkania autorskie z wybitnymi postaciami życia literackiego takimi jak: znakomita współczesna pisarka prozy historycznej Elżbieta Cherezińska, Marcin Wroński, Krzysztof Kotowski, Marta Łosiewicz, Magdalena Kordel (pisarka, mieszkanka Otwocka) i wielu innymi, oraz z dziennikarzami: Katarzyną Dowbor i Marcinem Wroną – korespondentem TVN w USA.

Realizowane są lekcje biblioteczne we współpracy z placówkami oświatowymi, mające na celu przybliżenie zasad funkcjonowania biblioteki młodym czytelnikom. W ostatnich latach wzięło w nich udział ponad 2 tys. dzieci i młodzieży.

Biblioteka organizuje warsztaty przeznaczone dla dzieci i młodzieży, poświęcone m.in. tradycji świąt Bożego Narodzenia, czy Wielkiej Nocy, istnieniu dobra i zła (współpraca z grupą Hopsasa i Pracownią Filozoficzną Joanny Wągiel). W spotkaniach tych uczestniczyło ponad 200 dzieci (przedszkolaki i uczniowie klas I-III szkół podstawowych).

Działalność biblioteki w okresie od września 2012 do końca grudnia 2015 r. została poszerzona o nowe przedsięwzięcia. Biblioteka aktywnie dołączyła do akcji ogólnopolskich, takich jak: Noc Muzeów, Dzień Żołnierzy Wyklętych oraz Narodowe Czytanie.

Podczas Nocy Muzeów biblioteka zaoferowała zwiedzanie Centrali MBP (katakumb UB mieszczących się w piwnicach budynku Centrali), oraz opowieści o czasach po II wojnie światowej i najnowszej historii Polski. W trakcie 3-krotnego udziału biblioteki w Nocy Muzeum, odwiedziło ją ponad 300 osób.

Dzień Żołnierzy Wyklętych świętowany był w bibliotece m.in. poprzez umożliwienie chętnym wstępu do piwnic budynku przy ulicy Andriollego.

Z uwagi na to, że główna siedziba biblioteki mieści się w budynku przy ul. Andriollego 45, który niegdyś był siedzibą NKWD i UB w Otwocku, podjęte zostały działania polegające na zgłoszeniu do Instytutu Pamięi Narodowej w Warszawie piwnic jako miejsca męczeństwa patriotów polskich. IPN przyjął zgłoszenie i udokumentował to miejsce fotograficznie. Zdjęcia dostępne są na stronie internetowej IPN.

Biblioteka postawiła na aktywną politykę informacyjną o swojej działalności. Dzięki regularnym kontaktom z prasą lokalną: „Gazetą Otwocką”, „Tygodnikiem Regionalnym”, „Linią Otwocką” oraz „Rocznikiem Mazowieckim” i zamieszczanym w nich artykułom i informacjom, mieszkańcy Otwocka mogą dowiedzieć się o najważniejszych działaniach biblioteki oraz o wydarzeniach, które są przez nią organizowane, lub w których uczestniczy. Od 1.09.2012 do 31.12.2015 r. w lokalnych i regionalnych czasopismach ukazało się 110 informacji dotyczących biblioteki.

Ponadto bieżące informacje o działaniach podejmowanych przez bibliotekę są regularnie zamieszczane na jej stronie internetowej. Aktualizacja strony internetowej jest jednym z naszych priorytetów. W ramach najnow-

szych kanałów komunikacji z czytelnikami nie mogło zabraknąć modnego Facebooka – biblioteka posiada swój profil na Facebooku, na którym pracownicy Miejskiej Biblioteki Publicznej zamieszczają informacje o nowościach zakupionych przez bibliotekę i organizowanych wydarzeniach.

Jednym z dużych wyzwań, któremu musieliśmy sprostać, była komputeryzacja biblioteki. Zbiór książek wymagał skatalogowania komputerowego, a sprzęt był przestarzały, nie odpowiadający aktualnym wymogom technicznym. Dzięki grantowi „Kraszewski” kupiliśmy do bibliotek otwockich 6 nowych komputerów z aktualnym oprogramowaniem. Realizując program przeciwko wykluczeniu cyfrowemu otrzymaliśmy w dzierżawę 11 laptopów, przeznaczonych głównie dla naszych czytelników. W sumie od 2012 r. stan posiadania zwiększył się z 8 do 33 sztuk. Podjęte działania zaowocowały tym, że obecnie biblioteka udostępnia chętnym 12 stanowisk komputerowych.

Warto podkreślić, że rolą biblioteki jest i powinno być krzewienie wiedzy o regionie, jego historii i zabytkach – dlatego też jedną z kluczowych działalności wydawniczych biblioteki jest publikacja „Rocznika Otwockiego”. „Rocznik” jest znakomitym środkiem informacji o historii, ważnych wydarzeniach oraz postaciach Otwocka i jego okolic. W latach 2012-2015 ukazały się dwa kolejne numery „Rocznika Otwockiego” – numer dwunasty i numer trzynasty. Obecnie, w trakcie przygotowań do obchodów 100-lecia Miasta Otwock i 70-lecia Miejskiej Biblioteki Publicznej, trwają prace nad zredagowaniem numeru czternastego, którego wydanie planowane jest w maju/czerwcu 2016 r. Do współpracy przy redakcji poszczególnych numerów „Rocznika Otwockiego” zostało zaproszonych wielu znakomych autorów związanych z Otwockiem, a posiadających niekwestionowany dorobek naukowy.

W bibliotece działa Dyskusyjny Klub Książki. Grono osób zainteresowanych literaturą spotyka się w ostatni poniedziałek miesiąca. Bierze w nich udział stale około 10 osób.

Budynek MBP w Otwocku

Przy bibliotece utworzone zostało Towarzystwo Przyjaciół Nauk (TPN). Honorowym Przewodniczącym został senator Rzeczypospolitej prof. dr hab. Jan Żaryn. Celem działania TPN w Otwocku jest wykorzystanie potencjału intelektualnego jego mieszkańców i stworzenie platformy, w której realizować swoje zainteresowania i potrzeby mogą osoby o różnym poziomie wykształcenia. Z czasem TPN ma patronować naukowemu i popularnonaukowemu ruchowi wydawniczemu, głównie związanemu z tematyką Otwocka i powiatu otwockiego. Zadaniem TPN będzie również organizowanie seminariów i konferencji oraz prowadzenie spotkań dla mieszkańców Otwocka.

Miejska Biblioteka Publiczna współpracuje z różnorodnymi instytucjami kultury, z których najważniejszymi są:

- Biblioteka m.st. Warszawy i Główna Biblioteka Województwa Mazowieckiego – sprawuje nadzór merytoryczny i opiniotwórczy nad bibliotekami publicznymi Mazowsza,
- Biblioteka Narodowa w Warszawie,
- Biblioteka Publiczna Pragi Południe w Warszawie,
- Muzeum Romantyzmu w Opinogórze,
- redakcja „Poradnika Bibliotekarza” i „Rocznika Mazowieckiego”.

Na terenie Otwocka, biblioteka współpracuje z:

- Powiatowym Młodzieżowym Domem Kultury,

- Muzeum Andriollego w Józefowie,
- Powiatową Biblioteką Publiczną w Otwocku,
- Otwockim Centrum Kultury.

Miejska Biblioteka Publiczna w Otwocku stoi przed kolejnymi szansami, ale także wyzwaniami. Stała się miejscem odwiedzanym chętnie przez czytelników. Zmiany w jej działalności, sposobie pracy bibliotekarzy, a także ich kreatywność i otwartość na nowe funkcje, potrzeby i oczekiwania, spowodowały, że Miejska Biblioteka Publiczna w sposób widoczny stała się wiodącą biblioteką w powiecie otwockim.

Stopniowe wprowadzanie nowych elementów w działalności biblioteki, komunikowanie się z otoczeniem, zbieranie informacji o oczekiwaniach czytelników w rezultacie zaowocowało powstaniem sprawnie działającej, nowoczesnej placówki kulturalno-oświatowej.

Po dokonaniu niezbędnej korekty w zakresie gromadzonych zbiorów (selekcja, zakup nowości) oraz otwarciu na nowoczesne technologie i digitalizację, biblioteka powinna ugruntować swoją wysoką pozycję wśród instytucji kultury, nie tylko w otwockim środowisku. Jednym z największych wyzwań stojącym przed biblioteką jest znalezienie dla niej odpowiedniego miejsca – nowego, wielofunkcyjnego budynku, który pozwoliłby na jej bardziej wszechstronne funkcjonowanie oraz realizację nowych wyzwań. Biblioteka zapisana w świadomości mieszkańców jako miejsce przyjazne użytkownikom, gdzie nie tylko można pracować, ale i miło spędzać czas, obcując stale z literaturą, to model, do którego dążymy, cały czas go modyfikujemy i rozwijamy.

ROBERT BELLER
dyrektor MBP w Otwocku

ROK HENRYKA SIENKIEWICZA

Sienkiewiczowskie miejsca w Polsce

W roku bieżącym przypada kilka rocznic związanych z Henrykiem Sienkiewiczem: 5 maja mija 170 lat od Jego urodzin, a 15 listopada – 100 lat od śmierci pisarza.

Ponadto upływa 120 lat od wydania powieści *Quo vadis*, która szczególnie rozślawiła autora w świecie i przyczyniła się do uhonorowania go literacką Nagrodą Nobla. Bedzie ona lekturą podczas tegorocznego Narodowego Czytania. W roku bieżącym minie też 130 lat od opublikowania drugiej części „Trylogii” – *Potopu*.

Z okazji tych jubileuszy warto przypomnieć ważniejsze miejsca związane z pisarzem, materialne wyrazy pamięci oraz ciekawsze sienkiewicziana wraz z zachowaną spuścizną rękopiśmienną.

Henryk Adam Aleksander Pius Sienkiewicz, syn drobnego szlachcica Józefa, przyszedł na świat w 1846 r. w Woli Okrzejskiej ziemi łukowskiej na Podlasiu. Ze strony matki, Stefanii z Cieciszowskich był spokrewniony m.in. z Jadwigą Łuszczewską-Deotymą oraz Joachimem Lelewelem. W domu urodzenia, okrzejskim dworze, urządzono w 1966 r. dzięki staraniom rodziny niewielkie muzeum. W kilku skromnych salonikach z biedermeierskimi meblami wiszą fotografie z różnych okresów życia pisarza, najbliższej rodziny oraz portrety i obrazy. Cennym eksponatem jest „Janko Muzykant” z 1904 r. pędzla Franciszka Kostrzewskiego oraz ilustracje do „Trylogii” z 1911 r. Konstantego Górskiego. Wśród dokumentów znajduje się wpis z księgi parafialnej o narodzinach i chrzcie Sienkiewicza.

wicza, są materiały z lat współpracy z czasopismami np. „Niwa”.

Niezwykłą pamiątkę stanowi kołyska dziecka, ale są też binokle, maszyna do pisania, fortepian z 1840 r., na którym grywała matka pisarza. Cennym eksponatem jest popiersie Sienkiewicza wykonane przez Piusa Welońskiego w białym marmurze z okazji 25-lecia pracy literackiej. Muzeum gromadzi przekłady dzieł oraz opracowania o pisarzu (ponad 1500 wol.). Uzupełnienie zbiorów stanowią współczesne fotostyły i rekwizyty z ekranizowanych powieści: „Trylogii”, *Krzyżaków*, *W pustyni i w puszczy*, *Quo vadis*.

W parku otaczającym okrzejski dworek stoją drewniane rzeźby sienkiewiczowskich bohaterów: Zagłoby, Oleńki, Wołodyjowskiego. Ekspozycja ta powstała po plenerze rzeźbiarzy-amatorów w 1998 r. Placówka przewiduje rozbudowę i unowocześnienie, aby stać się w przyszłości Centrum Kultury Sienkiewiczowskiej. Muzeum urządza okolicznościowe wystawy i imprezy, a informacje podaje na stronie internetowej: www.wola.okrzejska.prv.pl.

W pobliskiej Okrzei, w kościele pw. św. Piotra i Pawła, mały Henryk został ochrzczony co oznajmia tablica w świątyni ozdobionej w 1974 r. namalowanymi scenami z *Potopu* i *Quo vadis*. Natomiast w 1924 r., kiedy sprowadzono do kraju prochy pisarza zmarłego w Szwajcarii, powstał projekt usypania w Okrzei kopca ku jego czci.

Pomysł ten zrealizowano w latach 1932-1938 zwożąc ziemię z miejsc z nim związanych, w tym nawet z Ameryki. Tak powstał 15-metrowy kopiec, na wierzchołku którego w 1980 r. odsłonięto pomnik pisarza z białego marmuru dłuta Mariana Gardzińskiego.

W 2012 r. na miejscowym cmentarzu odnowiono grobowiec matki Sienkiewicza i wystawiono monument projektu Witolda Marcwicza przedstawiający jej postać z małym synem nad otwartą księgą. W niedalekim Łukowie na 700-lecie miasta w 1933 r. wzniesio-

Dworek w Woli Okrzejskiej – miejsce urodzenia H. Sienkiewicza

no obelisk ku czci noblisty według projektu Jerzego Radwan-Krotowskiego. Jest to 7-metrowa kolumna z płaskorzeźbą przedstawiającą portret Sienkiewicza opatrzona inskrypcją. Ślady pisarza w tych okolicach wiodły też do osady Burzec, gdzie za młodu odwiedzał swego wujka, zaś wioskę tę opisał później w *Potopie*. Przy tamtejszej alei 300-letnich drzew ustawiono kamień z tablicą upamiętniającą sienkiewiczowską lipę.

Natomiast na Mazowszu młody Litwos zawiązał do osady Poświętne (obecnie dzielnica Płońsk), gdzie w latach 1865-1866 był guwernerem u rodziny Weyherów.

Powstała tam jego pierwsza, niepublikowana powieść pt. *Ofiara*, a on sam postanowił zająć się pisarstwem. Przy tamtejszym Szlaku Sienkiewiczowskim utrwalono na przydrożnym kamieniu znamienne pytanie: „Dokąd zmierzasz Człowieku...”. W byłym dworku Weyherów – „Sienkiewiczówce” mała ekspozycja przypomina pisarza, zaś przed szkołą w Płońsku zwaną jego imieniem jest pomnik dłuta Mirosława Smorczewskiego.

Sienkiewicz w wieku młodzieńczym opuścił rodzinne strony przenosząc się z rodziną do stolicy. Z Warszawą wiąże się ważne wydarzenia w życiu pisarza: tu uczęszczał do gimnazjum, tu studiował w latach 1866-1871 w Szkole Głównej, co obwieszcza tablica na gmachu Uniwersytetu Warszawskiego noszącego ówczesnie taką nazwę. W stolicy

debiutował w 1869 r. w „Przeglądzie Tygodniowym”, tu zaczęła się jego kariera dziennikarska w „Gazecie Polskiej” i powstawało wiele utworów. Przyszły autor „Trylogii” w Warszawie poślubił swoją pierwszą żonę Marię z Szetkiewiczów i w tym mieście urodziły się jego jedyne dzieci: Henryk Józef i Jadwiga Maria. W Warszawie zostały uwieńczone sukcesem jego zabiegi o wzniesienie pomnika Adama Mickiewicza, tutaj obchodził jubileusz pracy literackiej, wreszcie w stolicy spoczął po swym pracowitym życiu w podziemiach katedry św. Jana. W Warszawie, jak w większości polskich miast, jest ulica Sienkiewicza, a pomnik autorstwa Gustawa Zemły odsłonięto 5 maja 2000 r. w Łazienkach Królewskich.

Warszawskich adresów pisarza było kilkanaście, gdyż wielokrotnie zmieniał mieszkania ze względów rodzinnych lub finansowych. Zawsze jednak miał w stolicy swoją przystań, do której wracał z niezliczonych podróży. Z wojaży krajowych warto wymienić choćby Kraków i Zakopane, miasta odwiedzane wyjątkowo często.

W Krakowie bywał u szwagrostwa Janczewskich (siostrą pierwszej żony była Jadwiga z Szetkiewiczów, a jej mężem profesor botaniki Edward Janczewski). W ich salonie spotykał wybitne postaci krakowskiej elity, spośród której zyskał wielu przyjaciół.

Pałacyk Janczewskich przy ul. Wołskiej 16 (obecnie Piłsudskiego) tzw. Sienkiewiczówka, aktualnie dom gościnny AGH, jest opatrzona tablicą upamiętniającą wizyty autora *Quo vadis*. Dowodem uznania środowiska krakowskiego było powołanie pisarza w 1893 r. w poczet członków Wydziału Filologicznego Akademii Umiejętności, która ponadto przyznała mu kilka nagród. Warto wspomnieć, że z inicjatywy Akademii zgłoszono jego kandydaturę do Nagrody Nobla. W gmachu Archiwum Nauki PAN i PAU jest popiersie noblisty odsłonięte w 2014 r. Sienkiewicz utrzymywał kontakty z elitą naukową Uniwersytetu Jagiellońskiego, a w 1900 r. świętował jego 500-lecie.

H. Sienkiewicz w swoim mieszkaniu w Warszawie

Pisarz bywał też w Bibliotece Jagiellońskiej i Muzeum Czartoryskich. W 1890 r. uczestniczył z Janem Matejką w pochówku Adama Mickiewicza na Wawelu. Sienkiewicz zatrzymywał się często w hotelach: Kaspra Pollera, Saskim i Grandzie, gdzie unikatowe stare fotografie przypominają sławnego gościa. W krakowskim, nieistniejącym już kinie „Uciecha” odbyła się 8 kwietnia 1913 r. projekcja włoskiego filmu „Quo vadis”, podczas której obecnemu autorowi powieści zgotowano gorącą owację. Natomiast Kraków nie okazał się szczęśliwy dla jego drugiego, krótko trwającego małżeństwa z Marią Wołodkowiczówną.

Stowarzyszenie Artystyczne i Naukowe im. Henryka Sienkiewicza działające pod Wawelem organizuje różne wydarzenia poświęcone pisarzowi przypominając jego krakowskie ślady.

Autor „Trylogii” był miłośnikiem stolicy Tatr, o której mówił, że „ze względu na krótkość życia najlepiej je spędzić w Zakopanem”. Oprócz wędrówek znalazł tu przyjazny klimat do pisania. Tu powstały: m.in. część „Trylogii”, *Quo vadis*, *Krzyżacy*, *Sabałowa bajka*. Sienkiewicz uczestniczył w zakopiańskim życiu społecznym i kulturalnym, spotykał się z tamtejszą elitą, przyjaźnił się ze Stanisławem Witkiewiczem, przebywał w domu Tytusa Chałubińskiego i u miłośników góralszczyzny Marii i Bronisława Dembowskich. Przybywając w 1886 r. pierwszy raz do Zakopanego

zamieszkał w domu księdza Józefa Stolarczyka przy ul. Nowotarskiej, o czym powiadamia umieszczona drewniana tablica.

W 1901 r. Sienkiewicz został honorowym członkiem Towarzystwa Tatrzańskiego, gdyż przyczynił się do powstania w Kościelisku sanatorium przeciwgruźliczego. Zakopane uczciło go ulicą nazwaną jego imieniem już w 1898 r.

Rosnąca sława i popularność, zwłaszcza po sukcesie „Trylogii” i *Quo vadis*, powodowały, że Sienkiewicz był wszędzie niezwykle adorowany. Wyrazem tego były obchody jubileuszu 25-lecia pracy literackiej. Poznań zorganizował tydzień teatralny inscenizując utwory pisarza. W Krakowie podczas uroczystej gali zabrzmiała kantata Zygmunta Noskowskiego, a Uniwersytet Jagielloński przyznał mu tytuł doktora honoris causa. Lwów zgotował Sienkiewiczowi entuzjastyczne przyjęcie, przyznał honorowe obywatelstwo, nazwał jego imieniem szkoły i ulicę, a tamtejsi dziennikarze wręczyli mu złote pióro i przyjęli w poczet honorowych członków swego stowarzyszenia.

Podniosły charakter miały obchody jubileuszu 22 grudnia 1900 r. w Warszawie, podczas których odbyło się nabożeństwo w kościele św. Krzyża, widowisko w Teatrze Wielkim oraz raut w Resursie Kupieckiej. Kulminacyjnym punktem tych uroczystości było wręczenie dostojnemu Jubilatowi, w warszawskim Ratuszu, aktu własności niewielkiego majątku z pałacem i parkiem w Oblęgorku koło Kielc. Ten niezwykle dar ufundowany ze składek społecznych był miejscem szczególnym, z którego jednak nie było dane właścicielowi długo korzystać. Rezydencja ta stanowiła „gniazdo miłe dla duszy” i była letnią siedzibą pisarza, do której przyjeżdżał aż do wybuchu I wojny światowej. Posiadłość po śmierci właściciela objęły jego dzieci i utrzymywały ją także w ciężkich latach II wojny światowej, aż do 1945 r. Lata powojenne nie sprzyjały Oblęgorkowi – zamieniony na magazyn rolniczy został zdewastowany, a spadkobiercy wygnani. W 1956 r. dziedzice zrzekli się majątku na rzecz skarbu państwa, a dopiero po usilnych

Pałacyk w Oblęgorku – dar społeczeństwa polskiego

staraniach w 1958 r. powstało tam Muzeum Henryka Sienkiewicza jako Oddział Muzeum Narodowego w Kielcach.

Po gruntownym remoncie i rekonstrukcji wnętrz przywrócono wygląd siedziby z czasów życia właściciela. Odtworzono starannie część mieszkalną, zaś liczba eksponowanych obiektów powiększała się w miarę pozyskiwania zachowanych sienkiewiczianów.

Zrekonstruowane pomieszczenia (gabinet, salon, jadalnia, sypialnia i palarnia) umeblowane sprzętami z epoki, zapełniają przedmioty osobiste, pamiątki z podróży, rozmaite podarunki. Na ścianach wśród licznych fotografii i konterfektów rodzinnych na uwagę zasługuje znany portret pisarza z 1890 r. malowany przez Kazimierza Pochwalskiego.

Ciekawsze eksponaty to np. wspomniane już złote pióro – dar od lwowian, egzotyczna makata oraz kolekcja broni przywieziona z Turcji, aparat fotograficzny w kształcie skrzynki od Brunona Abakanowicza z Francji, fotoplastykon od mieszkańców Witebska. Oryginalnym eksponatem jest zegar z masy perłowej z literami nazwiska i inicjałem imienia pisarza, umieszczonymi na tarczy zamiast cyfr – to podarunek od wielbicieli z Anglii. Z zachowanych oryginalnych mebli w gabinecie jest biurko, przy którym powstawało *W pustyni i w puszczy*, natomiast w sypialni – łóżko i nocna szafeczka.

Eksponowany fragment z części ocalałego sienkiewiczowskiego księgozbioru zajmuje

jedynie nieduży regał w gabinecie. Jednak ze względu na rolę książki w pisarstwie Sienkiewicza należałoby poświęcić jego bibliotece osobny artykuł. O tym jak cenił słowo drukowane najdobitniej świadczy jego powiedzenie: „Mieszkanie bez książki ciemniejsze jest niż bez lampy”. Za życia właściciela Obłęgorka biblioteka była na tyle duża, że część jej przechowywano w pałacowej wieży. Natomiast obecny księgozbiór podręczny muzeum to publikacje dotyczące życia i twórczości Sienkiewicza (3 tys. wol.).

Wśród materiałów biograficzno-literackich, prezentowanych interaktywnie, znajdują się rękopisy drobnych utworów, korespondencja, teksty odczytów i przemówień, dyplomy i adresy jubileuszowe, publikacje rocznicowe itp. Interesującymi obiektami są dyplom honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz kopia testamentu pisarza.

Na szczególną uwagę zasługuje dyplom i medal Nagrody Nobla. Prezentowane są one w postaci kopii, gdyż oryginały przechowywane przez córkę pisarza w stolicy zaginęły w Powstaniu Warszawskim. Cenny jest list Sienkiewicza do żony Marii Babskiej z 10 grudnia 1905 r., opisujący uroczystości noblowskie w Akademii Królewskiej w Sztokholmie. Jest też wygłoszone podczas tej ceremonii przemówienie laureata po francusku, który po powrocie tak podsumował całe wydarzenie: „Byłem, Nobla zabrałem, wróciłem”. Niezwykłymi eksponatami są dokumenty i fotografie z uroczystości sprowadzenia trumny pisarza ze Szwajcarii i pochówku w katedrze św. Jana w Warszawie w 1924 r. Osobno wyeksponowano przekłady utworów, zwłaszcza *Quo vadis*, przetłumaczone na kilkadziesiąt języków oraz wydane pismem Braille’a.

O Obłęgorku nagrano film, jeszcze za życia Sienkiewicza, ale wyświetlono go dopiero po śmierci gospodarza. Z okazji 30. rocznicy otwarcia Muzeum (1988 r.) odsłonięto tablicę z podziękowaniem pisarza wyrażonym w 1900 r.: „Gdzie znajdę słowa tak silne jak moja wdzięczność za tę ziemię, za wszystkie

dary?”. Muzeum zaprasza na stronę internetową: sienkiewicz.@mnki.pl.

Szczególne więzi łączyły Sienkiewicza z Wielkopolską. W 1880 r. odwiedzał Poznań z sukcesem prezentując nowelę *Za chlebem*. Gościł wtedy w hotelu Bazar, gdzie na pamiątkę ufundowano tablicę. W Miłostawiu w 1899 r. wygłosił przemówienie podczas odsłonięcia pomnika Juliusza Słowackiego w dobrach rodziny Kościelskich.

Odwiedzał też posiadłość rodziny Chętkowskich w Śmiełowie, gdzie obecnie jest Muzeum Adama Mickiewicza. W śmiełowskim pałacyku znajduje się pokój gościnny autora „Trylogii” z pamiątkową tablicą i rzeźbą dłuta Jana Nalborczyka.

Interesująca jest historia powstania Muzeum Literackiego Henryka Sienkiewicza w Poznaniu (Oddział Biblioteki Raczyńskich). Utworzono je w 1978 r. dzięki inicjatywie i kolekcjom Ignacego Mosia. Ten, zaprzyjaźniony z rodziną pisarza, wielbiciel jego twórczości był poznańskim handlowcem. Za wykupienie podczas niemieckiej okupacji z gestapo syna Sienkiewicza – Henryka Józefa, otrzymał w podzięcie cenne wydanie *Quo vadis* z 1902 r., które zapoczątkowało jego kolekcjonerską pasję. Siedzibą Muzeum jest zabytkowa staromiejska kamieniczka. W jej wnętrzach o biedermeyerskim wystroju prezentowane są obrazy, portrety, fotografie, pamiątki związane z pisarzem i jego twórczością. Ekspozycja zawiera rękopisy drobnych utworów, listy, pamiętniki jak np. dziennik

„Pięknej Wielkopolanki” – Marii Radziejewskiej, obiektu późnej miłości pisarza. Księgozbiór muzealny (5 tys. wol.) obejmuje przekłady utworów i ich opracowania.

Ignacy Moś organizując poznańską ekspozycję odtworzył w niej wiernie także obłęgorski salonik pisarza. Warto przytoczyć tu dowody patriotycznego zaangażowania Sienkiewicza w sprawy Wielkopolski czym było ogłoszenie w prasie Galicji i Królestwa w 1901 r. odezwy piętnującej prześladowanie dzieci we Wrześni przez władze pruskie. Podobnym aktem był opublikowany w 1906 r. „List otwarty do JCMości Wilhelma II”, w którym pisarz protestował przeciwko gnębieniu Polaków. Odpis tego dokumentu jest w Muzeum.

Do niezwykłych eksponatów należą prace rzeźbiarskie Franciszka Ksawerego Blacka: maska pośmiertna w gipsie i odlew prawej dłoni pisarza oraz jego popiersie. Muzeum jest wyposażone w urządzenia multimedialne, organizuje wystawy tematyczne, oferuje imprezy i lekcje dla szkół, prowadzi stronę internetową: muzeumhis@bracz.edu.pl.

O śladach pozostawionych przez Sienkiewicza poza krajem ojczystym będzie mowa w drugiej części tego szkicu („PB” nr 7/8).

MARTYNA FIGIEL

Zaczytani.org

Książka wśród wielu funkcji może pełnić także rolę terapeutyczną. Wraz ze swoim pojawieniem się na świecie, zaczęła ona także wspierać leczenie, ale dopiero w wieku XX uznano jej funkcje terapeutyczne. Powstała dziedzina zajmująca się leczeniem przy użyciu książki, czyli biblioterapia¹, która uważana jest za:

- „metodę wspierającą proces terapeutyczny poprzez wybraną literaturę, służącą pomocą w rozwiązywaniu problemów osobistych;
- relację leczniczą między biblioterapeutą a pacjentem, którą poprzedza diagnoza i opracowanie bardzo zindywidualizowanej pracy z książką;
- metodę terapeutyczną uruchamiającą dynamiczny proces interakcji między literaturą a osobowością czytelnika, przy czym literatura umożliwia zaspokojenie potrzeb psychicznych, łagodzi stres i stymuluje rozwój osobowości”.

---

¹ K. Krasoń: *Biblioterapia. W: Literatura dla dzieci i młodzieży (po roku 1980)*. Pod. red. K. Heskiej-Kwasniewicz. Warszawa 2009, s. 255-256.

Ponadto książka i literatura mogą przyspieszać leczenie chorych, ponieważ mają cechy, które minimalizują stres jaki powstaje podczas choroby, czy pobytu w szpitalu². O to dbają biblioteki szpitalne (jeżeli w szpitalach funkcjonują), które powinny być wyposażone w bogatą literaturę, dzięki czemu każdy chory mógłby dostosować ją do swoich potrzeb. Biblioterapia to także pomoc osobom, które wychowują się w miejscach, które nie są korzystne dla ich psychospołecznego rozwoju, np. dzieci w domach dziecka³. O wzbogacanie księgozbiorów bibliotek szpitalnych, w domach dziecka oraz w innych tego typu miejscach dba właśnie organizator kampanii społecznej Zaczytani.org. Jest nim Fundacja Zaczytani.org, która ma na celu tworzenie bibliotek w szpitalach, hospicjach, domach dziecka i świetlicach, czyli tam gdzie dzieci jej najbardziej potrzebują. Organizator kampanii postawił sobie zadanie aby „w jak największej liczbie szpitali powstawały biblioteki z warto-

² L. Ippoldt: *Miejsce książki i biblioterapii w życiu dziecka przewlekle chorego*. „Bibliotheca Nostra”, 2014, nr 3 (37), s. 37.

³ U. Lisowska-Korzuch: *Profilaktyka niedostosowania społecznego młodzieży: program zajęć terapeutycznych*. „Biblioterapeuta” 2011, nr 3, s. 4.

ściowymi książkami”. Ideą jest to, aby dzieci przyjmowane na szpitalne oddziały dostawały książki, a nawet mogły je ze sobą zabrać do domu. Pozostałe cele akcji to: tworzenie bibliotek tam, gdzie są potrzebne; zachęcanie dzieci przebywających za granicą do czytania polskich książek oraz rozwijanie wyobraźni i zachęcanie wszystkich do czytania. Organizowane są zbiórki książek w bibliotekach, przedszkolach, szkołach, galeriach handlowych i urzędach. W programach wolontariackich osoby biorące w nich udział zachęcane są do zbierania książek w swoich miejscach pracy. Wykaz miejsc, w których można przekazywać książki jest na stronie internetowej akcji (obecnie jest ich 35). Znajduje się tam także wykaz placówek, które zbierały książki i beneficjentów kampanii. Organizowany jest także konkurs będący częścią programu „Zaczytane Biblioteki”. Można w nim głosować na jeden ze 160 szpitali, w którym zostanie stworzona biblioteka. Szpitale, które chciałyby wziąć udział w programie „Zaczytane Biblioteki”, mogły się zgłaszać wypełniając ankietę dostępną na stronie kampanii⁴.

Na stronie internetowej można odnaleźć wiele informacji na temat podejmowanych działań. Czytelnicy dowiadują się o miejscach, w których stworzono biblioteki oraz

o wszystkich, którzy dołączyli do organizowania zbiorów książek. Przedstawiane są także informacje o wydarzeniach towarzyszących akcji np. o Pikniku Rodzinnym Radia Warszawa, czy warsztatach „Moja pierwsza książka”. Na stronie przedstawione są także sylwetki przyjaciół akcji, należących do jej Komitetu Honorowego lub jej Ambasadorów. Przyjaciółmi akcji są osoby, firmy, organizacje, wydawnictwa i media. Ze strony kampanii można ściągnąć logotypy, plakaty i banery. Logiem kampanii Zacztyani.org jest sowa.

Organizowana jest również Wielka Zbiórka Książek. Pierwsza odbyła się w Warszawie, następne planowane są jeszcze w tym roku w różnych miastach kraju. Podczas akcji zbierano książki w 342 miejscach w Warszawie. Podzielono je następnie pomiędzy 300 placówek w Warszawie i okolicach. W akcji pomagało wiele znanych osób.

Kampania społeczna Zacztyani.org przyczynia się do poprawy samopoczucia dzieci przebywających w szpitalach. Dzięki niej oddziały szpitalne zyskują biblioteki, a kontakt z książką pomaga w leczeniu najmłodszych. Kampania służy więc biblioterapii, której jednym z celów jest właśnie przyspieszanie powrotu do zdrowia.

⁴ Onas. W: Zacztyani.org. [online]. [dostęp: 2016.01.21]. Dostępny w WWW: <http://zacztyani.org/o-nas>.

EDYTA KOSIK

WW – wiadomości, wydarzenia

krakowczyta.pl

Cztery krakowskie biblioteki miejskie: Podgórska, Śródmiejska, Krowoderska oraz Nowohucka uruchomiły portal krakowczyta.pl, który łączy funkcje wyszukiwarki książek i portalu społecznościowego.

Portal umożliwia wyszukiwanie w jednym miejscu książek znajdujących się w zbiorach w/w bibliotek jak również pozwala użytkownikom, którzy założyli konto zintegrowane z kontem bibliotecznym na ocenę i recenzowanie przeczytanych książek (na forum lub w grupach tematycznych). [Kraowczyta.pl](http://krakowczyta.pl) jest również miejscem promocji wydarzeń literackich. Każda z bibliotek prowadzi na portalu blog, który na bieżąco informuje o swojej ofercie.

Aktualnie przygotowana jest kampania, której celem jest propagowanie czytelnictwa, kreowanie mody na czytanie, zachęcenie mieszkańców Krakowa do korzystania z oferty bibliotek, promocja portalu. Warto, aby mieszkańcy Krakowa odkryli przyjemność płynącą nie tylko z czytania, ale też dyskusowania o literaturze i udziału w wydarzeniach literackich.

„Nowoczesne technologie w edukacji” w Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej w Zielonej Górze

16 marca 2016 r. dyrekcja i pracownicy Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Marii Grzegorzewskiej w Zielonej Górze gościli uczestników konferencji „Nowoczesne technologie w edukacji”, objętej honorowym patronatem marszałek województwa lubuskiego Elżbiety Anny Polak, Lubuskiego Kuratora Oświaty oraz Stowarzyszenia Gmin RP Euroregion „Sprewa – Nysa – Bóbr”.

PBW, organizując spotkanie dla starostów, prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz dyrektorów szkół województwa lubuskiego, skierowała uwagę na trendy rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych, które stanowią ważny czynnik efektywności i jakości procesu uczenia się oraz nauczania. Tematyka konferencji przybliżyła uwarunkowania efektywnego zarządzania szkołą, które mają wpływ na jakość edukacyjnych usług oraz możliwość skutecznego pozyskania dotacji unijnych na projekty w ramach nowej perspektywy finansowej 2014-2020.

Otwarcia konferencji dokonała Marzena Szafińska-Chadała, dyrektor PBW, kierując serdeczne słowa powitania do wszystkich zebranych. W swoim wystąpieniu podkreśliła znaczenie technologii informacyjno-komunikacyjnej w dzisiejszej edukacji.

Renata Zubowicz, kierownik Wydziału Informacyjno-Bibliograficznego PBW, w prezentacji „Organizowanie i prowadzenie wspomaganie – nowe zadania bibliotek pedagogicznych. Sieci współpracy i samokształcenia jako nowa forma doskonalenia nauczycieli” omówiła założenia organizowania i prowadzenia przez bibliotekę wspomaganie szkół i placówek. Przedstawiła doświadczenia biblioteki w podnoszeniu kompetencji zawodowych oraz procesie wymiany doświadczeń nauczycieli, zapraszając zgromadzonych do współ-

pracy i uczestnictwa w przedsięwzięciach prowadzonych przez organizatora konferencji.

Następnie wystąpił Adam Jeske, prezes RdB, ekspert, który zaprezentował „Trendy rozwoju technologii informatycznych w bibliotekach”. Poruszył zagadnienia dotyczące: poziomu kompetencji cyfrowych polskiego społeczeństwa, zaprezentował technologie umożliwiające mobilne czytanie oraz odniósł się do najnowszych badań prezentujących poziom czytelnictwa w Polsce. W dalszej części prezentacji uczestnicy konferencji wysłuchali autorskich spostrzeżeń dotyczących wykorzystania nowych, interaktywnych technologii, które zmieniają obraz polskich bibliotek w nowoczesne centra informacji, a biblioteki szkolne w multimedialne pracownie i ośrodki doskonalenia kompetencji cyfrowych uczniów. Podczas swojego wykładu Adam Jeske zaprezentował ideę projektu Lubuskiego Centrum Bibliotek Szkolnych jako portalu usług bibliotecznych integrujących sieć bibliotek szkolnych, zlokalizowaną w południowej części województwa lubuskiego z bazami danych Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Zielonej

Górze, Biblioteki Uniwersytetu Zielonogórskiego i Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej.

Przedstawiony projekt, w ramach działania 2.1 Rozwój społeczeństwa informacyjnego, zakłada rozwój potencjału dydaktycznego szkół, poprawę funkcjonowania i dostępności bibliotek oraz zwiększenia poziomu posługiwania się profesjonalnymi narzędziami dostępu do baz danych.

Referatem „Net Man for Schools – system zarządzania e-learningiem w szkole” Zbigniew Szarejko, przedstawiciel H+H Software GmbH Gettinga, rozpoczął drugą część konferencji. Omówił problematykę stosowania komputerów w prowadzeniu lekcji szkolnych, prezentując zalety i wady stosowania „elektronicznej klasy”. Przedstawił technologię serwerów terminalowych oraz dodatkowe oprogramowanie pedagogiczne NetMan for Schools.

Następnie głos zabrała Marzena Szafińska-Chadała, która zaprezentowała wyniki badań „Systemów informatycznych w bibliotekach szkolnych”, przygotowane wspólnie z Jolaną Jordan-Wechtą, nauczycielem bibliotekarzem PBW w Zielonej Górze. Referentka wzbudziła wśród uczestników konferencji zainteresowanie wynikami progresywnych badań przeprowadzonych w oparciu o ankiety skierowane do bibliotek szkolnych umiejscowionych w południowej części województwa lubuskiego. W swoim wystąpieniu przeanalizowała i zidentyfikowała stan aktualnych systemów bibliotecznych występujących w bibliotekach szkolnych oraz dokonała diagnozy oczekiwań i opinii respondentów na temat kierunków współpracy w zakresie dostępu do centralnej bazy opisów bibliograficznych oraz udostępniania zbiorów bibliotecznych. Marzena Szafińska-Chadała prezentując wyniki badań, podała analizie m.in.: liczbę uczniów korzystających z biblioteki w szkole, obecność i rodzaj elektronicznego systemu bibliotecznego, dostęp do komputerów i internetu. Podkreśliła, że dla prawie wszystkich respondentów (97%) w ocenie pracy biblioteki szkolnej ważny jest system informatyczny, umożliwiający automatyzację procesów bibliotecznych, a 99% opiniodawców uważa korzystanie z centralnej bazy opisów bibliograficznych za znaczące ułatwienie pracy bibliotekarza szkolnego. Wystąpienie dyrektor PBW skłoniło uczestników konferencji do refleksji nad kondycją i przyszłością bibliotek szkolnych województwa lubuskiego.

Tomasz Piersiak, doradca w zakresie funduszy unijnych, w wystąpieniu „Możliwości pozyskiwania funduszy unijnych dla bibliotek szkolnych”, wskazał na znaczenie partnerstwa między placówkami w staraniach o pozyskanie dotacji unijnych na projekty. Referent omówił fazy aplikacji do funduszy Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Lubuskie 2014-2020. W kolejnej części prezentacji tematu, zebrani dowiedzieli się o źródłach finansowania projektów, preferencjach, jeśli chodzi o rodzaje projektów, wyzwaniach i ograniczeniach, przed jakimi stają biblioteki szkolne w staraniach o środki unijne. Tomasz Piersiak podkreślił znaczenie wykorzystania funduszy unijnych we wsparciu rozwoju infrastruktury bibliotek województwa lubuskiego.

Prowadząca konferencję Anna Aleksandrowicz, nauczyciel bibliotekarz Wydziału Gromadzenia i Opracowania Zbiorów PBW, zakończyła spotkanie słowami Alana Tofflera „(...) świat, który wyłania się wskutek zderzenia nowych wartości i technologii, nowych stosunków geopolitycznych, nowych stylów życia i sposobów komunikacji, domaga się nowych idei i analogii, klasyfikacji i koncepcji. Nie można tego załóżka świata jutra wtłoczyć w konwencjonalne przegródki dnia wczorajszego”.

ANNA WOŹNICKA
RENATA ZUBOWICZ

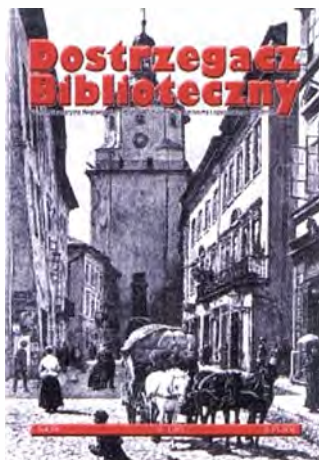
nauczyciel bibliotekarz
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
im. Marii Grzegorzewskiej w Zielonej Górze

Leksykon czasopism bibliotekarskich

„Dostrzegacz Biblioteczny” – kwartalnik informacyjny Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie

„Dostrzegacz Biblioteczny” jest kwartalnikiem wydawanym przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, obecnie w formie elektronicznej (pdf). Periodyk ma charakter informacyjny – ambicją zespołu redakcyjnego jest przede wszystkim dostarczenie bibliotekarzom z terenu Lubelszczyzny rzetelnych wiadomości o wydarzeniach, ciekawych inicjatywach i projektach realizowanych przez książnice tego województwa a jednocześnie – także o sylwetkach i osiągnięciach pracowników tych placówek. „Dostrzegacz Biblioteczny” ukazuje się już od przeszło 20 lat (począwszy od roku 1996). Numer bieżący jest już, wliczając pierwszy numer „zerowy”, osiemdziesiątym pierwszym od rozpoczęcia wydawania periodyku.

Nieszablonowy tytuł wydawanego przez bibliotekę czasopisma jest w istocie odwołaniem do najstarszego lubelskiego periodyku – „Dostrzegacza Ekonomicznego i Politycznego Lubelskiego”, który ukazywał się w roku 1816. Autorem pomysłu nadania nowopowstałemu czasopismu takiej właśnie nazwy był jego pierwszy redaktor naczelny, dr Zdzisław Bieleń – ówczesny zastępca dyrektora WBP, a także wzięty historyk zajmujący się zwłaszcza dziejami regionu lubelskiego w XIX w. Jak stwierdzali członkowie redakcji periodyku w słowie wstępnym do jego pierwszego numeru, pismo „wyrosło z autentycznej potrzeby bycia dobrze poinformowanym” o sprawach WBP w Lublinie¹. Wśród prezentowanych w pierwszych numerach „Dostrzegacza Bibliotecznego” wiadomościach znalazły się wyciągi ze sprawozdań z działalności biblioteki, informacje o jej działach,

sprawy budżetowe, personalne oraz nowe przepisy prawne. Nie brakowało równocześnie informacji o wydarzeniach, które miały miejsce w bibliotece i filiach działających w dzielnicach Lublina, a ponadto tekstów poświęconych planom i strategiom rozwoju książki. Wraz z „okrzepnięciem” nowo założonego czasopisma zaczęły pojawiać się także artykuły poświęcone szerszym zagadnieniom z zakresu bibliotekoznawstwa – aktualne i ważne dla pracowników lubelskiej książki. Początkowo planowano wydawanie „Dostrzegacza Bibliotecznego” jako miesięcznika, jednak pismo ukazywało się nieregularnie: jako dwumiesięcznik, kwartalnik lub nawet – w roku 1997 – rzadziej. Szata graficzna pierwszych roczników lubelskiego periodyku była prosta i dość skromna: czarno-biały druk ozdobiony winietkami.

¹ *Od Redakcji*, „Dostrzegacz Biblioteczny”, nr 0, R. 1, 30 maja 1996 r.

Ważne zmiany w strukturze periodyku zaszły w 2002 r. Wówczas to, jako skutek reformy ad-

ministraacji z 1997 r., z Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej wyodrębniono Miejską Bibliotekę Publiczną wraz z siecią jej filii. Książnica wydająca „Dostrzegacza Bibliotecznego” zmieniła swój charakter, tracąc bezpośredni związek z lubelskimi bibliotekami miejskimi. Zmiana ta wpłynęła bezpośrednio na charakter czasopisma. Jak informowano w pierwszym numerze z roku 2002, „z wewnętrznego pisma informacyjnego pracowników Biblioteki Łopacińskiego w Lublinie (...) przekształca się w pismo informacyjne adresowane do pracowników sieci bibliotek publicznych województwa”². Prace redakcyjne nad opracowaniem „Dostrzegacza Bibliotecznego” przejął zaś zespół Działu Instrukcyjno-Methodycznego WBP.

W wydawanym w nowej formule periodyku znalazły się zarówno materiały dotyczące działalności bibliotek z terenu województwa lubelskiego, jak i teksty odnoszące się do wydarzeń, prac oraz agend biblioteki wojewódzkiej. Dość szybko ustalił się pewien kanon treści „Dostrzegacza Bibliotecznego”. Pismo obejmowało teksty dotyczące wydarzeń, działalności, organizacji i wszelkich nowości pojawiających się w bibliotekach regionu lubelskiego. Jednocześnie, towarzyszyły im materiały o charakterze dydaktycznym: konspekty lekcji oraz scenariusze imprez bibliotecznych, czy opisy szkoleń i relacje z konferencji. Wkrótce pojawiły się też wywiady i teksty prezentujące sylwetki bibliotekarzy z Lubelszczyzny oraz artykuły problemowe dotyczące ważnych dla bibliotek kwestii, nieraz zgrupowane w bloki dotyczące tego samego zagadnienia (Rok Osób Niepełnosprawnych, Biblioteki i Unia Europejska). Razem z rozszerzeniem zakresu informacyjnego periodyku ustaliła się jego częstotliwość wydawania – kwartalnik. Od 2002 r. uległa zmianie także szata graficzna „Dostrzegacza Bibliotecznego”. Jej autorem, w latach 2002-2009, był Jacek J. Wałdowski. W tym okresie czasopismo wzbogaciły fotografie czarno-białe, natomiast od roku 2009 – kolorowe.

W 2010 r. doszło do kolejnych ważnych zmian: kwartalnik uzyskał nową, atrakcyjną szatę graficzną (jej autorem jest Paweł D. Znamierowski) oraz podział na nowe bloki tematyczne, który utrzymuje się do dziś. O ile jednak usystematyzowaniu uległ układ wewnętrzny czasopisma, to jego tematyka nie zmieniła się – pozostało nim „bibliotekarstwo

publiczne województwa lubelskiego, jego funkcje społeczne i zasięg oddziaływania”³.

Najobszerniejszym działem nowej edycji „Dostrzegacza Bibliotecznego” są „Wydarzenia”. Znaleźć tu można zarówno teksty dotyczące konkretnych zdarzeń, czy inicjatyw realizowanych przez biblioteki z terenu Lubelszczyzny, jak i artykuły o szerszych, ogólnopolskich programach oraz projektach, które mogą okazać się interesujące dla miejscowych księżnic. W dziale „Prezentujemy nasze biblioteki” przedstawiane są nowe, zrewitalizowane czy rozbudowane biblioteki z regionu. Z kolei osoby odznaczające się jako organizatorzy bibliotek czy wybijający się ponad przeciętność swym zaangażowaniem i pomysłami bibliotekarze są bliżej prezentowani w tekstach zgrupowanych w kategorii „Sylwetki”. Ciekawostką jest cykl artykułów „Bibliotekarze z pasją”, za sprawą którego można poznać bliżej ciekawe, nieraz niecodzienne zainteresowania i pasje tych ostatnich. W każdym numerze „Dostrzegacza Bibliotecznego” pojawiają się także wywiady tak z bibliotekarzami, jak i osobami ze świata kultury (dział „Wywiad”). Lubelski periodyk obejmuje także materiały o charakterze szkoleniowym i popularnonaukowym („Materiały Dydaktyczne”). Ciekawe opisy bibliotek spoza kraju czy województwa lubelskiego oraz ich działalności są zaś tematem tekstów publikowanych jako „Notatki z podróży”. Nie brakuje też recenzji ciekawszych nowości wydawniczych („Z księgarskiej półki”). Zawartości periodyku Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Lublinie dopełnia rubryka „Kalejdoskop biblioteczny”, stanowiąca szczegółowy wykaz wszelkiego rodzaju wydarzeń mających związek z działalnością bibliotek na Lubelszczyźnie. Niestety, nie brakuje też działu „Z Kroniki Żałobnej”.

Począwszy od 2010 r., aż do numeru 3 z roku 2014, poszczególne numery „Dostrzegacza Bibliotecznego” miały też swój indywidualny temat, zazwyczaj związany z szerszymi inicjatywami realizowanymi przez biblioteki regionu, czy też z zagadnieniami z kręgu bibliotekoznawstwa, zwłaszcza w jego regionalnym wymiarze. Od ostatniego numeru „Dostrzegacza Bibliotecznego”, teksty dotyczące tych zagadnień są już włączane do działu „Wydarzenia”. Ważna zmiana dokonała się natomiast w połowie 2012 r. – od tego momentu

² Z. Bieleń, *Słowo wstępne*, „Dostrzegacz Biblioteczny” 2002, nr 1 (24), R. 7, s. 3.

³ *Od Redakcji*, „Dostrzegacz Biblioteczny” 2010, nr 1 (57), R. 15, s. 2.

(począwszy od nr 67) „Dostrzegacz Biblioteczny” zaczął ukazywać się w formie elektronicznej. Każdy zainteresowany może pobrać pismo ze strony internetowej biblioteki. W tej formie dostępne są również archiwalne numery periodyku WBP.

Ważną rolę w przygotowaniu kolejnych numerów „Dostrzegacza Bibliotecznego” odgrywają pracownicy Działu Instrukcyjno-Metodycznego WBP im. Hieronima Łopacińskiego. Dzięki ich wiedzy oraz kontaktom możliwe jest przygotowanie zawartości każdego nowego numeru lubelskiego periodyku tak, by znalazły się w nim opisy najciekawszych wydarzeń czy inicjatyw podejmowanych przez pracowników bibliotek na Lubelszczyźnie. Zadaniem pracowników Działu Instrukcyjno-Metodycznego jest także kontakt z autorami tekstów z bibliotek na terenie województwa. Z ko-

lei zespół redakcyjny lubelskiego periodyku czuwa aby zamówione teksty dotarły oraz zajmuje się składem i korektą każdego numeru.

Obecnie przygotowujemy numer „Dostrzegacza Bibliotecznego” ukaże się w dwadzieścia lat od rozpoczęcia publikacji czasopisma. Dzięki jego istnieniu bibliotekarze z regionu lubelskiego dysponują ciekawym i rzetelnym źródłem informacji o wydarzeniach związanych z działalnością tutejszych księżnic. Nie ulega wątpliwości, że bez „Dostrzegacza Bibliotecznego” wiele z inicjatyw i barwnych epizodów z działalności bibliotek na Lubelszczyźnie pozostałoby znanych tylko lokalnie, a w przyszłości – uległoby zapomnieniu.

WOJCIECH MICHALSKI

WW – wiadomości, wydarzenia

**WTK WARSZAWSKIE
TARGI KSIĄŻKI**

Warszawskie Targi Książki – siódma edycja (17-22 maja)

Warszawskie Targi Książki są dużym wydarzeniem kulturalnym stolicy. To święto miłośników i ludzi książki. Na Stadionie Narodowym swoje stoiska wystawiennicze zaprezentowało ponad 800 wystawców z 25 krajów. Gościem honorowym były Węgry, a gościem specjalnym – Barcelona i literatura katalońska. Zwiedzający mogli uczestniczyć w 1500 spotkaniach, festiwalach, seminariach i konferencjach branżowych, m.in. nt. rynku książki, czytelnictwa, selfpublishingu z udziałem specjalistów z Polski i zagranicy: bibliotekarzy, księgarzy, wydawców, literaturoznawców i animatorów kultury. Oferta była bogata i każdy z uczestników Targów mógł wybrać coś dla siebie, kupić książkę z rabatem, uczestniczyć w licznych atrakcjach.

Wśród tegorocznych wystawców obecne były także biblioteki. Swoje stoisko miało Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Biblioteka Narodowa, Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy. Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego, IBBY, Biblioteka Analiz. W pierwszym dniu targów odbyła się konferencja pt. „Edukacja – Biblioteka – Usłyszeć i Zobaczyć Literaturę”, zorganizowana przez Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. W czasie konferencji omówiono założenia i dotychczasowe działania Warszawskiego Programu Edukacji Kulturalnej (można się z nimi zapoznać na stronie edukajakulturalna.pl) oraz rozmawiano o możliwościach wspólnego działania bibliotek publicznych i szkolnych w promowaniu czytelnictwa. W czasie tego spotkania wręczono Nagrody w Konkursie SBP „Mistrz Promocji Czytelnictwa. Interesujące były imprezy: panel dyskusyjny „Rynek książki w Polsce i na Ukrainie, i perspektywy rozwoju – wymiana doświadczeń”, spotkanie „Nie czytaj! Czyli jak promować czytanie w przewrotny i dowcipny sposób. Książeczki mają zdanie”. Miłośnicy komiksów zaproszeni byli do strefy Komiksowa Warszawa, gdzie mogli uczestniczyć w rozmowach z autorami, warsztatach rysunkowych, spotkaniach, poznać nowe polskie komiksy oraz premiery komiksowe.

Dużym zainteresowaniem wśród zwiedzających cieszyła się Warszawska Premiera Targowa 2016. 15 tys. osób uczestniczących w plebiscycie (dwukrotnie więcej niż w ubiegłym roku) zdecydowało, że tytuł Warszawskiej Premiery Targowej uzyskała książka wydawnictwa Media Rodzina pt. *Niezłomna* autorstwa niemieckiej pisarki, która była gościem WTK. Dla zmęczonych zakupami i wrażeniami organizatorzy WTK przygotowali na murawie Stadionu leżaki i kawiarenkę. Oczywiście były również atrakcje programowe Warszawskiego Weekendu Rodzinnego oraz festiwal gier planszowych „Lotto Radość Wygrywania”. *J.Ch.*

Książki, które pomogą w pracy, które warto przeczytać!

Szwecja czyta. Polska czyta. Pod red. Katarzyny Tubylewicz i Agaty Diduszko-Zyglewskiej. Warszawa: Wydaw. Krytyki Politycznej, 2015, 317 s., ISBN: 978-83-64682-62-9.

W 2015 r., według badań BN, lekturę co najmniej jednej książki zadeklarowało 37% badanych Polaków. Może więc warto zajrzeć do książki *Szwecja czyta. Polska czyta*, która powstała „z przerażenia fatalnym stanem czytelnictwa w Polsce i z przekonania, że jest to jednak trend, który da się odwrócić”. Znajdziemy w niej wywiady ze szwedzkimi: tłumaczami (o tym dlaczego Szwedzi dużo czytają i o roli szwedzkich oraz polskich elit w promowaniu czytelnictwa, a także o pozycji literatury w Polsce i Szwecji), dyrektorem sceny literackiej Kulturhuset (o tym, jak organizować spotkania literackie, na które przyjdą tłumy), pisarką i dyrektorką sieci bibliotek sztokholmskich (o bibliotekach, które ratują życie, i o tym, jak do nich dotrzeć, oraz przyciągnąć młodych ludzi), pracownikiem Biblioteki Uniwersytetu Sztokholmskiego (o wyzwaniach cyfryzacji i bibliotekach przyszłości), bibliotekarką (o szwedzkim egalitaryzmie w dostępie do literatury), przewodniczącym komisji kultury w zarządzie gminy Nacka (o bibliotekach gminnych i prywatnych), dyrektorem wydawnictw, agentką literacką, pisarzem, krytyczką literacką. Odnajdziemy tam również porównawczą analizę historyczno-kulturową podejścia Skandynawów i Polaków do książki oraz wywiady z zajmującymi się promocją czytelnictwa Polakami – szefami instytucji, wydawnictw, samorządowcami, bibliotekarzami, politykami. Książka inspirowała do przemyśleń i dyskusji, ale równocześnie wynika z niej przekonanie, że „czytelnictwo jest bardzo ważne i trzeba o nie walczyć”.

Ewa Głowacka: Kultura oceny w bibliotekach. Obszary, modele i metody badań jakości zasobów oraz usług biblioteczno-informacyjnych. Toruń: Wydaw. Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2015, 281 s., ISBN: 978-83-231-3501-2.

Autorka w publikacji próbuje przedstawić oraz uporządkować problematykę dotyczącą: obszarów, projektów, podejść, metod i narzędzi oceny jakości. Traktuje to jako pierwszy etap budowania kultury oceny w bibliotekach, która jest ważna, jeżeli zależy nam na wzmocnieniu roli instytucji w otoczeniu społecznym i pokazaniu jej wartości. Głównymi celami badań jakości są: „poznawanie interakcji użytkowników z zasobami, produktami i usługami omawianych instytucji, zbieranie danych i analiza efektywności całego systemu bibliotecznego oraz jakości jego usług”, ocena wpływu działalności biblioteki na otoczenie społeczne oraz uzyskanie informacji na temat bieżących i przyszłych potrzeb oraz aktualnej funkcjonalności i oddziaływania całego systemu. Realizacja tych celów pozwala na dopasowanie się biblioteki, jej działań i postaw pracowników do wymagań otoczenia i użytkowników, a przecież na tym najbardziej zależy bibliotekarzom – być cenionym przez czytelników.

Opowiem Wam historię... 60 lat Biblioteki Publicznej w Płazie

Płaza – wieś w Polsce położona w województwie małopolskim, w powiecie chrzanowskim, w gminie Chrzanów. Przez wieś przepływa niewielki strumyk – Płazianka. Znajdują się tam nieczynne Zakłady Wapieniczne oraz nieczynna stacja kolejowa. Czynna jest natomiast biblioteka, która szeroko otwiera drzwi dla swoich czytelników, świetne bibliotekarki i cudowne środowisko lokalne, które bibliotekę traktuje jak „drugi dom”.

Jakiś czas temu czytelnicy Miejskiej Biblioteki Publicznej Filii w Płazie oraz mieszkańcy Płazy wraz z zaproszonymi gośćmi wspólnie otwierali odnowioną siedzibę biblioteki. Po trwającej ponad rok przebudowie budynku, biblioteka pokazała się w zupełnie nowej szacie. Stało się to za sprawą realizacji zadania: „Przebudowa i nadbudowa domu gromadzkiego wraz z adaptacją poddasza na regionalną izbę «Przy kominię» dla biblioteki w Płazie”, dzięki pozyskaniu środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z Programu Wieloletniego Kultura+, Priorytet „Biblioteka+ Infrastruktura Bibliotek, środków finansowych Województwa Małopolskiego w ramach konkursu „Małopolska Biblioteka+ oraz dotacji celowej Gminy Chrzanów. Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie pozyskała dofinansowanie na ww. zadanie składając wnioski do Instytutu Książki Operatora Priorytetu prowadzącego nabór w imieniu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz na wkład własny do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego na pokrycie części wkładu własnego. Wszystko to w roku jubileuszowym Filii w Płazie. W 2015 r. skończyła właśnie 60 lat.

Było wszystko co na jubileuszu być powinno... a więc goście, literatura, muzyka,

Biblioteka w Płazie po modernizacji

... i opowieść, która wszystkich chwyciła za serca. Historię biblioteki w Płazie przedstawiono w nieco odmienny sposób. „Opowiem Wam historię...” taki tytuł nosiła wystawa poświęcona płazińskiej bibliotece, w ramach obchodów Jubileuszu 60-lecia istnienia Miejskiej Biblioteki Publicznej Filii w Płazie. Do biblioteki przysłano taki oto list:

„List czytelnika”

Dawno, dawno temu... a może nie tak dawno w maju roku 1955... za górami, za lasami, a właściwie całkiem niedaleko, bo w mojej rodzinnej Płazie powstało zaczarowane miejsce – biblioteka. Nie była może ani ładna, ani zbyt duża, ale dla mnie wyjątkowa. Choć byłem wtedy dzieckiem doskonale ją pamiętam – widzę jedno niewielkie pomieszczenie, rzędy regałów z gęsto ustawionymi książkami, które zapowiadały wielką literacką przygodę. Każda z nich spoglądała na mnie i wrywała się do moich rąk... obiecywała świat nowy, kolorowy, nieznan. Było ich wtedy ok. 1100, ale jedna była najważniejsza – to pierwsza książka wpisana do inwentarza pod datą 12 maja 1955 r. – Igor Newerly, *Archipelag ludzi odzyskanych*. Potem były kolejne i kolejne.

Czas mijał, dorastałem a wraz ze mną rozwijała się moja biblioteka – od roku 1980: poddawane

remontom nowe pomieszczenia, coraz większy księgozbiór, coraz większa liczba czytelników korzystających z wszelkich jej dobrodziejstw. Na pierwszym miejscu zawsze książka, ale przyszedł czas na nowości: komputer, internet, nowe nośniki, multimedia. W płaźciańskiej bibliotece działa się coraz więcej. Bywałem uczestnikiem wielu zajęć czytelniczych, edukacyjnych lekcji bibliotecznych, literackich spotkań autorskich, muzycznych koncertów, wystaw, wielu konkursów i regionalnych warsztatów.

W lipcu 2004 r. rozpoczynają się kolejne, rozległe prace remontowe. Większa powierzchnia, nowy wystrój, aktualny księgozbiór już w liczbie 15 264 wol. i nowe atrakcje dla najmłodszych czytelników, jak chociażby kolorowa Komnata Bajek.

To miejsce stawało się coraz bardziej fascynujące. Widziałem jak ważną informacyjną rolę pełni biblioteka, jak duże są oczekiwania czytelników w zmieniającym się lokalnym środowisku, jak pięknie rozwija się współpraca z pobliską szkołą, lokalnymi instytucjami, stowarzyszeniami i organizacjami. To miejsce na stałe wpisywało się w krajobraz kulturowy Płazy. Widziałem jak rodzą się przez te wszystkie lata przyjaźnie, jak przy serdeczności i otwartości moich ukochanych pań bibliotekarek rozwijają się pasje i zainteresowania kolejnych pokoleń czytelników.

Aż nadszedł rok 2014 – kolejny remont, tym razem generalny – realizacja zadania „Przebudowa i nadbudowa domu gromadzkiego wraz z adaptacją poddasza na regionalną izbę «Przy kominie» dla biblioteki w Płazie”, dzięki pozyskaniu środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z Programu Wieloletniego Kultura+, Priorytet „Biblioteka+ Infrastruktura Bibliotek, środków finansowych Województwa Małopolskiego, w ramach konkursu „Małopolska Biblioteka+” oraz dotacji celowej Gminy Chrzanów. I tak oto biblioteka w Płazie wypiękniała. Kiedy patrzę na pachnącą nowością miejsce uśmiecham się i zwyczajnie – nadzwyczajnie jestem szczęśliwy.

Nie pamiętam niestety pierwszej kierowniczką biblioteki Janiny Pipeczyńskiej, byłem wtedy zbyt mały, ale kolejne panie, które kierowały filią na zawsze nosić będę w sercu: Józefa Kieres, Helena Wielomek, Marta Burkiewicz, Maria Łanoszka, Maria Kania. To one pomagały mi w wyborze książek i rozbudziły we mnie, trwającą do dziś miłość

do literatury. Pamiętam doskonale rok 1985 i dzień kiedy filią biblioteczną w Płazie kierować zaczęła Jolanta Mazgaj. Uśmiech i życzliwość to słowa kojarzące mi się z tą chwilą i tą osobą. Zresztą cały zespół pracowników tej placówki zawsze cechował się otwartością i profesjonalizmem. „Książki są jak ludzie, a ludzie są jak książki” – może dlatego świat literatury wydaje nam się taki ludzki i fascynujący. Jako dziecko nie zdawałem sobie z tego sprawy, dzisiaj już wiem, że siła mojej biblioteki w Płazie to również zasługa bibliotekarek tam pracujących. Zawsze ciepło, zawsze serdecznie, czasem lepiej niż w domu.

W bibliotece jakiś niewidzialny zegar zatrzymuje nagle czas... Wracają wspomnienia pewnych spotkań. Pamiętam doskonale zajęcia głośnego czytania i biblioterapii. Filia w Płazie towarzyszyła początkom kampanii „Cała Polska czyta dzieciom”, a hasło „Czytaj dziecku 20 minut dziennie. Codziennie” towarzyszy mi do dziś. Jak ważną rolę pełniły i pełnią nadal zajęcia biblioterapeutyczne zaświadcza z pewnością dzieci i nauczyciele, którzy brali w nich udział, jak również podopieczni Domu Pomocy Społecznej w Płazie wraz z opiekunami. Bo przecież biblioteka to niejako apteka z książkami, które odpowiednio dobrane leczą i pomagają rozwiązywać wiele problemów, tych dużych i tych małych.

Miód – samo zdrowie – każdy to powie... Tym hasłem okraszone zostało pierwsze święto miodu w Płazie. Był to rok 2005. Wtedy zaczęła się ta „miodowa”, coroczna przygoda, która trwa do dziś. Święto Miodu stało się powoli naszą miejscową tradycją. Integruje miłośników miodu i propaguje wiedzę o jego niezwykłych właściwościach. To wielka akcja edukacyjna – uczestniczyłem, bawiąc się znakomicie przez wiele sezonów, w licznych wykładach, prelekcjach, oglądałem wiele wystaw. To również impreza kulturalna, podczas której prezentują się rokrocznie miejscowi artyści. To również znakomita promocja lokalnych wyrobów miejscowych pszczelarzy. Degustacjom nigdy nie ma końca. Nigdy nie zapomnę smaku płaźciańskiego miodu. Parafrazując słowa wieszca Adama Mickiewicza – I ja tam z gośćmi byłem, miód i wino piłem, a com widział i słyszał w opowieści tej umieściłem.

Niech żyją wakacje! ale jakie?! pożyteczne!... oraz wolny, swobodny czas, który zawsze mogą wykorzystać dzieciaki z Płazy na ruch, zabawę, ale też i edukację. Każdego lata, od 2005 r. biblioteka

organizuje akcję letnią – czyli cykl wakacyjnych spotkań pod hasłem „Pożyteczne Wakacje”. Mali czytelnicy płaziańskiej filii korzystają z bogatej oferty: zajęć czytelniczych, tematycznych warsztatów regionalnych, zabaw muzycznych, ruchowych, plastycznych. Dzieciaki w myśl zasady „bawimy się ucząc, uczymy się bawiąc” poznają atrakcje turystyczne regionu, wyjeżdżają na wycieczki, zwiedzają muzea. Spotykają się z lokalnymi twórcami, którzy dzielą się z nimi swoimi pasjami. Jakież wspaniałe były wakacje z rycerzami, baśniowe ogrody, wakacyjna podróż dookoła świata, czy też tajemnicze poszukiwania zarazy niebieskiej i wyplatanie dożynekowych wieńców!

Kształtowanie kultury czytelniczej, rozwijanie zainteresowań czytelników i szerzenie nawyku sięgania po literaturę to tylko część realizowanej misji biblioteki. Zawsze to wiedziałem bywając m.in. na spotkaniach autorskich. Bezpośredni kontakt z pisarzami, często osobami z pierwszych stron gazet, to zawsze jest prawdziwa uczta duchowa – Beata Ostrowicka, Agnieszka Frączek, Renata Piątkowska, Arkadiusz Niemirski – to tylko niektórzy literaci, którzy odwiedzili bibliotekę w Płazie. Po drodze wstępowałam na spotkania literacko-muzyczne i warsztaty literacko-plastyczne „Czytam i Tworzę”. Każdego roku świętowałam wspólnie z bibliotekarkami majowy Tydzień Bibliotek, podczas którego działo się zawsze wiele. A konkursów i wystaw? Ich było bez liku. Stefan Lema, Maria Kania, Magda Skóra, Zofia i Edward Górecki – to tylko niektórzy twórcy wystawiający swe prace w bibliotecznej galerii, pamiętam również zorganizowanie wspólnymi siłami z mieszkańcami Płazy regionalnych wystaw: „Płazianie w szkolnej ławie” i „Dzieje Płazy”.

Właśnie – regionalizm to ważne słowo. Jak uczyć młode pokolenie miłości do naszej małej Ojczyzny i pielęgnowania lokalnych tradycji? Z pewnością wiedzą płaziańskie bibliotekar-

ki organizując regionalne warsztaty wielkanocne i bożonarodzeniowe, wspólnie ze Stowarzyszeniem Folklorystycznym – Grupą Śpiewaczo-Obrzędową „Płazianki”.

Kiedy myślę o mojej bibliotece widzę również inne instytucje i organizacje związane z Płazą. Świat biblioteki i przestrzeń wokół niej mają sobie tak wiele do zaoferowania. Przez lata rozwijała się i wierzę, że trwać będzie nadal współpraca z zespołem szkół, przedszkolem samorządowym, Grupą Śpiewaczo-Obrzędową „Płazianki”, domem pomocy społecznej, parafią p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego, Stowarzyszeniem Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Relax”, Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów Kołem nr. 9, ochotniczą strażą pożarną oraz klubem sportowym „Tempo” lub pasieką „Kamionka”.

Profesjonalizm biblioteki był i jest doceniany przez lokalne władze samorządowe. Cel zawsze jest jeden – korzyści dla mieszkańców wsi Płaza. Z własnych wieloletnich doświadczeń, relacji czytelników i mieszkańców Płazy, wiem, że przyjaciół biblioteka ma wielu.

Mała i cicha wioska na południu kraju. Płaza, a w jej centrum biblioteka z szeroko otwartymi drzwiami, czekająca wciąż na czytelników. Właśnie rozpoczyna Jubileusz 60-lecia swojego istnienia. Jest jak książka zapisana od pierwszej stronicy, z historią, miejscami i ludźmi. Kiedy zostanie zapisana jej ostatnia strona? Wierzę, że nigdy! Jestem emocjonalnym mołem książkowym. Przywiązuje się do miejsc i ludzi – nadaję im znaczenie. Pomiędzy książkami zawsze czuję się jak zaczarowany. Książkami zaczarowana jest również moja rodzina. Dzisiaj przyprowadzam do biblioteki moje wnuki, aby kochały książki, uwrażliwiały się na piękno słowa, dostrzegały i rozróżniały świat prawdy i fikcji oraz otwierały swoje umysły na wieloletnią, długotrwałą przygodę z książką i biblioteką.

Wszystkiego dobrego!
Oddany czytelnik

Tak od serca i literacko opisał swoją ulubioną bibliotekę wierny jej czytelnik. Z sentymentem i rozrzewnieniem. A fakty?

Filia biblioteki w Płazie istnieje od 1955 r. Jest jedyną instytucją kultury w sołectwie li-

czącym 3604 mieszkańców. Oferuje uniwersalny księgozbiór (ponad 16 tys. wol.), z którego korzysta rocznie ponad 900 osób. Tutaj skupia się życie kulturalne mieszkańców. Dotychczas biblioteka zajmowała 132 m² w budynku z 1920 r., który nie spełnia wymagań stawianych budynkom użyteczności publicznej i nie był przystosowany dla osób niepełnosprawnych. Największe pomieszczenie biblioteczne o pow. 62,9 m² pełniło jednocześnie funkcję wypożyczalni, czytelnicy, pracowni komputerowej oraz sali spotkań. Brak wydzielonej powierzchni do organizacji imprez czytelniczych i obsługi różnych kategorii czytelników wprowadzało wiele ograniczeń do oferty edukacyjnej i kulturalnej, a zainteresowanie mieszkańców ofertą przekraczało do tej pory możliwości lokalowe biblioteki.

Realizacja wnioskowanego zadania umożliwiła: zmodernizowanie starej powierzchni biblioteki i pozyskanie nowej przestrzeni co daje łącznie 508,8 m² obiektu, zakup wyposażenia, w tym 18 nowych komputerów wraz z oprogramowaniem, powstanie pracowni komputerowej i czytelnicy prasy, miejsc do pracy, powstanie wielofunkcyjnej sali – izby regionalnej „Przy kominie”, w wyniku adaptacji strychu, umożliwiającej realizację różnych form aktywności dla dzieci, młodzieży i dorosłych (oferta zwiększy się o warsztaty komputerowe, warsztaty kulinarne, Dyskusyjne Kluby Książek, spotkania autorskie i inne).

Dodatkowo powstała pracownia do zajęć warsztatowych realizowanych we współpracy z partnerami m.in. Stowarzyszeniem Folklorystycznym Ziemi Chrzanowskiej – Grupą Śpiewaczo-Obrzędową „Płazianki”, Stowarzyszeniem Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Relax”, Przedszkolem Samorządowym w Płazie, Zespołem Szkół w Płazie, czy też Domem Pomocy Społecznej w Płazie. Niezwykle ważne jest również przystosowanie obiektu do osób poruszających się na wózkach inwalidzkich (winda).

Korzyści z tych zmian będą obopólne – zarówno dla pracowników biblioteki, jak i dla czytelników i użytkowników. Zwiększy się możliwość dostępu mieszkańców do informacji, nauki, kultury i wypoczynku, pogłębi się integracja międzypokoleniowa mieszkańców Płazy służąca przekazywaniu i podtrzymywaniu regionalnej tradycji i obyczajów, zwiększy się aktywność kulturalna mieszkańców Płazy i popularyzacja regionalnej twórczości artystycznej, co upowszechni wartości kulturowe Płazy i regionu Ziemi Chrzanowskiej.

tekst listu: Olga Nowicka, Ewelina Deluga
Dział Promocji MBP Chrzanów

OLGA NOWICKA

kierownik Działu Promocji Biblioteki
i Upowszechniania Czytelnictwa
Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie

Dziewiąta odsłona w Alei Pisarzy przy Bibliotece Galeria Książki Ryszard Krynicki

Ryszard Krynicki 29 kwietnia br. dołączył do grona pisarzy uhonorowanych w Alei Pisarzy przy Bibliotece Galeria Książki w Oświęcimiu. Jest niewątpliwie jednym z najlepszych, żyjących poetów polskich. Od pierwszych tomów z końca lat 60. XX w. (*Pęd pogoni, pęd ucieczki* oraz *Akt urodzenia*), wpisujących go w szereg poetów tzw. Nowej Fali, Krynicki dał się poznać jako twórca wrażliwy

na wieloznaczność mowy, złożoność języka poetyckiego, dążący do maksymalnej precyzji wyrazu.

Rozwój jego drogi twórczej, trwający do dziś i nadal imponujący, pokazuje nieustanne, wręcz uporczywe szlifowanie formy poetyckiej i doskonalenie słowa, coraz bardziej oszczędnego w jego wierszach, ale tym bardziej nośnego i obciążone-

go sensami. Nie do przecenienia są również jego zasługi jako prekursora niezależnego ruchu wydawniczego w czasach PRL-u i działacza opozycji demokratycznej, a przede wszystkim znakomitego tłumacza, autora tomów przekładów poetyckich Paula Celana. Nelly Sachs oraz takich pisarzy jak Bertolt Brecht czy Rainer Kunze. Ryszard Krynicki jest laureatem wielu nagród, zarówno krajowych, jak i zagranicznych, m.in. Nagrody im. Kościelskich, Nagrody Kulturalnej „Solidarności” i Nagrody Friedricha Gundolfa.

Ryszard Krynicki urodził się w 1943 r. w Sankt Valentin na terenie obecnej Austrii. Liceum ukończył w Gorzowie Wielkopolskim, a studia polonistyczne w Poznaniu. Debiutował w 1964 r. w poznańskim klubie „Od Nowa”, w którym po raz pierwszy zaprezentował swój utwór. Pięć lat później wydał pierwszy tomik *Akt urodzenia*. W latach 70. i 80. związał się z opozycją. Współpracował z KOR. Był objęty zakazem publikacji. Jego poezja zamieszczana była w drugim obiegu.

***

Projekt Alei Pisarzy w Galerii Książki jest realizowany wspólnie z wybitnymi pisarzami, krytykami literatury, pracownikami naukowymi.

W kapitule oświęcimskiej Alei Pisarzy zasiada m.in. poetka i prozaik, krytyk i badacz literatury dla dzieci i młodzieży prof. Joanna Papużńska z Uniwersytetu Warszawskiego, były sekretarz Wisławy Szymborskiej – Michał Rusinek, a także prof. Krzysztof Zajas z Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Dotychczas przed biblioteką tablice odsłonili: Hanna Krall, Ewa Lipska, Zofia Posmysz, Olga Tokarczuk, Marek Biernaczyk, Janusz Głowacki, Andrzej Stasiuk i Marcin Świetlicki.

Aleja przy Bibliotece Galeria Książki w Oświęcimiu, ma na celu upamiętniać wybitnych żyjących pisarzy, którzy osobiście biorą udział w uroczystości odsłonięcia w Alei Pisarzy pamiątkowej płyty, ozdobionej ich autografem i wybranym przez nich cytatem. Idea Alei Pisarzy w Oświęcimiu nawiązuje do popularnych na całym świecie Alei Gwiazd, przy czym w odróżnieniu od idolów masowej kultury medialnej, dowartościowaniu podlega tu sztuka o najwyższej wartości kulturowej – sztuka słowa.

Odsłonięcie płyty miało miejsce 29 kwietnia 2016 r.

Biblioteka Galeria Książki
www.mbp-oswiecim.pl

WW – wiadomości, wydarzenia

Baju Baju z Panią Wiosną, czyli Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci w MBP w Dąbrowie Tarnowskiej

Wiosenne bajanie rozbrzmiewało w Oddziale dla Dzieci w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Marii Kozackowej w Dąbrowie Tarnowskiej dla niemal wszystkich maluszków z dąbrowskich przedszkoli. Wśród smyków zasiadła Pani Wiosna, wspólnie snuliśmy radosne opowiadki, przysłuchiwaliśmy się wierszykom o wiosnie, wcieliśmy się w rolę żabek, mrówek i bocianów, był też zielony walczyk i skoczne płąsy przy muzyce. Świętowaliśmy w ten sposób Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci (2.04).

Inicjatywę wsparł 6-24 Hufiec Pracy z Dąbrowy Tarnowskiej w osobie Małgorzaty Bułat – komendanta Hufca oraz Moniki Rygulskiej-Wąż – wychowawczyni wraz z wychowankami. Dzieci opuściły bibliotekę z kolorowymi bransoletkami, które będą im przez cały dzień przypominać o spotkaniu z Wiosną.

Oprac. Jadwiga Kusior

PIERWSZE / NAJSTARSZE – *Psalterz Floriański*

23 kwietnia br. w warszawskim Pałacu Rzeczypospolitej można było zobaczyć *Psalterz floriański* – jeden z najstarszych i najbardziej zagadkowych zabytków języka polskiego. Bezcenna księga opuściła na jeden dzień skarbiec Biblioteki Narodowej, a pałacowe wnętrza, na co dzień zamknięte, zostały udostępnione zwiedzającym.

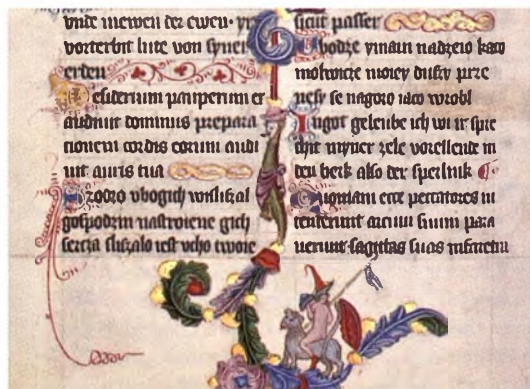
Psalterz floriański został odkryty w XIX w. w austriackim opactwie Sankt Florian – od razu stał się naukową sensacją, a do dziś pozostaje wielką, nierozwiklaną zagadką polskiego średniowiecza. Sprowadzony do Polski w 1931 r., następnie, w obliczu II wojny światowej, wywieziony do Kanady, powrócił do Warszawy dopiero po dwudziestu ośmiu latach. Od tego czasu jest jedną z najcenniejszych ksiąg w skarbcu Biblioteki Narodowej.

Naukowcy nadal toczą spory o to, gdzie *Psalterz floriański* powstał, kto go używał i co oznaczają zdobiące go miniatury. Tekst *Psalterza* został spisany na przełomie XIV i XV w. w trzech językach: łacinie, polskim i niemieckim. Bardzo możliwe, że księga miała być darem dla królowej Jadwigi, a po jej śmierci była używana przez kolejne polskie monarchinie. Poza trójjęzycznym przekładem tekstu Psalmów, na kartach *Psalterza* namalowano tajemnicze miniatury, w których jedni chcą widzieć astrologiczne symbole, inni mnemotechniczne schematy ułatwiające zapamiętywanie tekstu, a zdaniem niektórych znajdują się tam... Mistrz Yoda, Nosferatu i Gandalf Szary.

Podczas pokazu *Psalterza* jego treść, dzieje i tajemnice przybliżyły wystąpienia specjalistów: dr. Marcina Kuźmickiego z Zakładu Historii Języka Polskiego UAM nt. „Wywiad z *Psalterzem floriańskim* – czyli historia małymównego manuskryptu”, następnie dyskusja z udziałem publiczności pt. „Yoda czy Nosferatu? Świat na marginesach *Psalterza floriańskiego*”. Wraz z udziałem publiczności dyskutowali dr Kamil Kopania z Zakładu Historii Sztuki Średniowiecznej Instytutu Historii Sztuki UW i Łukasz Zokak – redaktor *Polony* – Cyfrowej Biblioteki Narodowej i jednocześnie autor popularnego przeglądu średniowiecznej ikonografii *Discarding Images*.

Pokaz *Psalterza floriańskiego* był wyjątkową okazją, żeby zwiedzić barokowe wnętrza Pałacu Rzeczypospolitej, po których oprowadzał warszawski przewodnik Jacek Karwat.

PIERWSZE/NAJSTARSZE to cykl prezentacji z okazji 1050. rocznicy chrztu Polski. Co miesiąc Biblioteka Narodowa prezentuje w Pałacu Rzeczypospolitej pierwsze teksty i najstarsze zabytki kultury i historii, dokumentujące początki państwa polskiego.

Noc Muzeów i pokaz *Statutów Kazimierza Wielkiego* w Pałacu Rzeczypospolitej BN

14 maja br. po raz pierwszy w Noc Muzeów, na co dzień zamknięty, Pałac Rzeczypospolitej BN został otwarty dla zwiedzających, a w jego wnętrzach odbył się pokaz *Statutów Kazimierza Wielkiego* – jednego z najstarszych zabytków polskiego prawodawstwa.

W czasach gdy Pałac powstawał, był najbardziej majestatycznym budynkiem w Warszawie, a osiemnastowieczni podróżnicy określali go nawet mianem najwspanialszego pałacu w naszej części Europy. Zaprojektowany w 1688 r. przez wybitnego Tylmana z Gamenen, był świadkiem przełomowych dla Polski wydarzeń historycznych, a także pierwszą siedzibą Sądu Najwyższego czy kwaterą słynnego batalionu „Parasol”. Dzisiaj Pałac Rzeczypospolitej, czyli druga siedziba Biblioteki Narodowej, jest jednym z najciekawszych, a jednocześnie najrzadziej udostępnianych dla zwiedzających warszawskich zabytków.

W Noc Muzeów można było zobaczyć m.in. wypełnioną posągami rzymskich wojowników Salę Rycerską, monumentalną klatkę schodową i Bibliotekę Wilanowską, na którą poza księgami składają się oryginalne, mahoniowe meble oraz unikatowe globusy, mapy i popiersia starożytnych pisarzy. Liczni zwiedzający Pałac mogli wędrować samodzielnie lub w towarzystwie przewodników Idy Herman i Jacka Karwata, którzy oprowadzali wszystkich chętnych po barokowych wnętrzach oraz opowiedali o ukrytej w nich historii rodu Krasieńskich, o najbardziej hucznych w historii Warszawy imieninach, mających tam miejsce w 1789 r., czy o odbywającym się przed Pałacem targu wełny.

Statuty Kazimierza Wielkiego

Czy można publicznie łąć szlachcica, żeby zmusić go do oddania pożyczonych pieniędzy? Czy sąsiedzi muszą pomóc kmieciowi w pościgu za złodziejem, który w środku nocy ukraść mu konia? Kiedy chłop może bezkarnie opuścić wioskę swojego pana? Spisane w połowie XIV w. prawo regulowało odpowiedzialność karną, niektóre zagadnienia związane z posiadaniem ziemi i dziedziczeniem oraz kwestie prawa cywilnego i procesowego. Dzisiaj jest ono znane jako *Statuty Kazimierza Wielkiego* – i chociaż pierwotne egzemplarze *Statutów* nie przetrwały do naszych czasów, to w skarbcu Biblioteki Narodowej znajdują się niezwykle cenne odpisy z XV w., które w ramach cyklu PIERWSZE/NAJSTARSZE wystawiono w Pałacu Rzeczypospolitej w Noc Muzeów.

Oprac. na podstawie informacji prasowej BN

„Czytanie ucłowiecza”, czyli Dzień Bibliotekarza w gmachu Narodowego Forum Muzyki we Wrocławiu

„Czytanie ucłowiecza” – to była najciekawsza maksyma jaką usłyszeli od jednego z urzędników bibliotekarze z Wrocławia i Dolnego Śląska na tegorocznych obchodach Dolnośląskiego Dnia Bibliotekarza i Bibliotek. Dzień Bibliotekarza

tym razem odbył się w tzw. Sali Czerwonej monumentalnego gmachu Narodowego Forum Muzyki. Jak zwykle padło dużo pozytywnych słów o bibliotekach i ich roli z ust przedstawicieli władz samorządowych i miejskich. Trzeba przyznać,

że były to na ogół bardzo zgrabne wypowiedzi. Jak zwykle też najwyższe władze Wrocławia nie miały czasu dla bibliotekarzy, a nagrody w imieniu Prezydenta Dutkiewicza wręczała pracownica Wydziału Kultury. Odczytano obszernie życzenia od byłego Prezydenta Wrocławia Bohdana Zdrowiewskiego. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich reprezentowały: przewodnicząca Elżbieta Stefańczyk i opiekun Okręgu Dolnośląskiego Sylwia Błaszczuk z Katowic. Wręczono nagrody, dyplomy i odznaczenia SBP. Tym razem nie było żadnych odznaczeń państwowych. Przewodnicząca Okręgu Dolnośląskiego Joanna Golczyk ogłosiła natomiast, że Dolnośląskim Bibliotekarzem Roku została kierowniczka Biblioteki Grafit we Wrocławiu Mirosława Gorczyńska. Sala zgotowała jej prawdziwą owację.

Część artystyczna to występ Rhiannon Celtic Band oraz młodych tancerek z zespołu Ellorien. Irlandzka muzyka i taniec były bardzo na miejscu w kameralnej Sali Czerwonej Narodowego Forum Muzyki. Oszczędny, ale gustowny catering w holu był ostatnim punktem imprezy.

Gmach Narodowego Forum Muzyki we Wrocławiu

Z pewnością informacje o Śląskim Dniu Bibliotekarza znajdują się na stronach internetowych bibliotek i stosownych portalach.

Czy fakt, że impreza odbyła się w Narodowym Forum Muzyki to przypadek, czy pomysł na dobrą zmianę?

RYSZARD TURKIEWICZ

WW – wiadomości, wydarzenia

**Okrągła ósma rocznica
Dyskusyjnego Klubu Książki
„Gadka-Literatka”
i dziewiąta (również okrągła)
rocznica Saloniku Artystycznego
przy MiGBP w Strzelinie**

Z okazji okrągłych jubileuszy Dyskusyjnego Klubu Książki (8 lat) i Saloniku Artystycznego (9 lat) Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Strzelinie wydała publikację, „w której w niesformalizowany sposób” dokonała syntezy działalności obu inicjatyw. Autorką tekstu jest Maria Tyws, a projekt graficzny opracowała Małgorzata Laszczak. Okolicznościowe wydawnictwo składa się z dwóch części, każda z nich opatrzona jest własną okładką i informacją na skrzydełkach. Dowcipne teksty i liczne zdjęcia przyciągają uwagę czytelnika. Jak pisze autorka „krótka historia długiej działalności przedstawiona jest w obrazkach”. Fakt ten nawiązuje do obecnych trendów czytelniczych, lubimy czytać szybko, krótkie teksty i oglądać dobre ilustracje. Gratulacje dla MiGBP w Strzelinie za wydanie tego oryginalnego tomiku. Oprac. J. Ch.

Centrum Wiedzy i Kultury. Filia nr 2 Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Krapkowicach

Sieć bibliotek filialnych Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Krapkowicach należy do jednej z największych w województwie opolskim. Oprócz filii wiejskich rozlokowanych na terenie gminy, funkcjonują również filie miejskie. Jedną z nich, Filia nr 2, działająca w dzielnicy Otmęt, dzięki zaangażowaniu środków z programu Infrastruktura Bibliotek oraz środków gminy, stała się prawdziwym centrum wiedzy i kultury. Mieszkańcy Krapkowic, a szczególnie ci zamieszkujący dzielnicę Otmęt, zyskali wspaniałe miejsce, w którym mogą efektywnie spędzać wolny czas i korzystać z wielu atrakcyjnych form zajęć edukacyjnych. Ponadto biblioteka oferuje ciekawe imprezy kulturalne, które cieszą się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców.

Filia nr 2 MiGBP w Krapkowicach mieściła się dotychczas przy ul. Damrota 2. Lokal, który zajmowała wymagał gruntownego remontu. Budynek nie był dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych. Nie dawał też szczególnych możliwości modernizacyjno-adaptacyjnych. Zaplanowano, iż filia zostanie przeniesiona do innego budynku, który zostanie zaadaptowany do celów bibliotecznych, pozyskując środki w ramach programu Biblioteka+ Infrastruktura Bibliotek. Do remontu został przeznaczony budynek dawnej szkoły podstawowej, który od lat nie pełnił swojej funkcji i był praktycznie niezagospodarowany.

Pomysł okazał się trafiony i dziś biblioteka w nowej siedzibie tętni życiem. Wymagało to ogromu pracy i dobrych pomysłów. Budynek został przebudowany, zainstalowano windę, zamontowano nowe okna, położono nowe instalacje, rozplanowano pomieszczenia tak, aby przestrzeń była jak najbardziej funkcjonalna dla czytelników oraz pracowników biblioteki.

Już na etapie projektowania założono, iż nowy obiekt będzie dawał możliwość realizowania szerokiej oferty dla wszystkich grup wiekowych. Przy opracowywaniu wniosku zadbane o każdą grupę docelową. W nowym obiekcie swoje miejsce mają dzieci, młodzież, seniorzy, jak również osoby niepełnosprawne.

Mural na ścianie budynku Filii nr 2 MiGBP w Krapkowicach (zdjęcie z archiwum biblioteki)

Dzięki realizacji projektu powiększono o ponad 400 m² powierzchnię użytkową biblioteki (wcześniej biblioteka dysponowała 70 m²), ponadto biblioteka została kompleksowo wyposażona w nowy sprzęt komputerowy i peryferyjny oraz biblioteczny (łada biblioteczna, regały, stoliki itp.). Całkowity koszt inwestycji wyniósł 2 110 859 zł. Wartość dofinansowania zadania ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego to 1 583 144 zł. Wkład własny gminy to 527 715 zł.

Filia nr 2 po przeprowadzonej inwestycji spełnia wszystkie kryteria Certyfikatu BIBLIOTEKA+, dysponuje bibliotecznym systemem, dzięki czemu procesy biblioteczne związane z obsługą czytelnika przy wypożyczeniach są w pełni zautomatyzowane. Użytkownicy mają dostęp do wysokiej jakości sprzętu komputerowego, zaś wyposażenie biblioteki i zbiory dostosowane są do wieku użytkowników oraz ich potrzeb.

Szczególną uwagę zwrócono na uruchomienie przy bibliotece Oddziału dla Dzieci i Młodzieży, a w nim: Kącika Malucha, Bajkolandii – działu książek przeznaczonych dla młodzieży do lat 13, Nastolandii – działu książek przeznaczonych dla młodzieży.

Dzięki działaniom animacyjnym możliwe jest przeprowadzanie zajęć z większymi grupami czytelników, jak również organizowanie spotkań autor-

skich czy innych imprez czytelniczych dla większej liczby uczestników.

Filia nr 2 jest czynna od poniedziałku do piątku od godziny 10.00 do 18.00. Użytkownicy mogą korzystać z:

- Wypożyczalni dla Dorosłych,
- Oddziału dla Dzieci i Młodzieży,
- Zbiorów regionalnych,
- Zbiorów obcojęzycznych,
- Czytelni książek i czasopism,
- Czytelni internetowej,
- Mediateki,
- Sali wystaw.

Dzięki pokonaniu problemów lokalowych biblioteka mogła poszerzyć swoją ofertę, jak również kontynuować dotychczasowe działania, które były realizowane w innych placówkach w całej sieci MiGBP w Krapkowicach.

Oddział dla Dzieci i Młodzieży
(zdjęcie z archiwum biblioteki)

Wypożyczalnia Filii nr 2 MiGBP w Krapkowicach
(zdjęcie z archiwum biblioteki)

Biblioteka oferuje m.in. kursy językowe, komputerowe i plastyczne. Działania są kierowane do osób indywidualnych i zorganizowanych grup (np.: Uniwersytetu III Wieku, Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Związku Niewidomych).

Nowa placówka biblioteczna odnotowuje duże zainteresowanie ze strony mieszkańców i stale przykuje nowych użytkowników i czytelników.

O swojej ofercie czytelniczej, informacyjnej, kulturalnej, oświatowej, biblioteka informuje poprzez swoją stronę internetową www.biblioteka-krapkowice.pl.

AGNIESZKA HAŁUBIEC

Dział Instrukcyjno-Metodyczny WBP w Opolu

WW – wiadomości, wydarzenia

Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich w Tychach

Wzorem lat ubiegłych bibliotekarki tyckich szkół wyszły z uczniami w plener, aby potwierdzić słusność stwierdzenia, że TYCHY – DOBRE MIEJSCE DO CZYTANIA. Czytanie w przestrzeni publicznej jest naszym sposobem na uczczenie Światowego Dnia Książki i Praw Autorskich. W tym roku dzień ten (23 kwietnia) przypadł w sobotę, co sprawiło, że obchody trwały trzy dni – piątek, sobotę i poniedziałek.

Czytali uczniowie ze szkół podstawowych, gimnazjaliści i uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Miejsca były różne – w sercu miasta, czyli w parku obok Urzędu Miasta, w szkolnym ogrodzie, obok pomnika naprzeciwko szkoły, na skwerku, obok siłowni plenerowej...

Najważniejsze było to, abyśmy wspólnie – nauczyciele i uczniowie – zasiedli z książkami i oddali się zajęciu, które sprawia nam tyle przyjemności, czyli czytaniu. Zwykle młodzi podążają za przykładem starszych, teraz proponujemy wersję odwrotną – niechaj dorośli przyłączy się do czytających uczniów.

Justyna Górnikowska

Suweren nie będzie czytał więcej

Opócz polityki, sportu i porad kulinarnych Polacy zajmują się kulturą i czytaniem książek – ale coraz mniej. Ponieważ dziennikarze są teraz młodszy ciągle jest wśród nich grupa tych, którzy mają siłę i ochotę lamentować nad raportami Biblioteki Narodowej w zakresie czytelnictwa. Tak było i z wynikami za rok 2015, wyjątkowo pesymistycznymi. Było trochę audycji, nieco artykułów próbującymi analizować przyczyny pogarszającego się stanu czytelnictwa w Polsce. Wypowiadający się byli trochę zdezorientowani sytuacją, no bo jak to jest – coraz większe środki przeznaczane na rozwój czytelnictwa, specjalny program, wreszcie biblioteki są coraz lepsze, nawet w niewielkich ośrodkach – a czytających coraz mniej. Może inaczej, ci co czytali to czytają, może nawet intensywniej, ale coraz większy odsetek niezainteresowanych nie tylko książką drukowaną czy też w postaci e-booka, ale nawet niechętnych do zapoznania się z kilkustronicowym tekstem. O co więc chodzi, czy istotnie winien Gauden (były szef Instytutu Książki odwołany m.in. za słabe wyniki propagowania czytelnictwa), czy były rząd zapomniał o jakichś istotnych działaniach, które motywowałyby obywateli do czytania, a koncentrował się tylko na sprawach hydrauliczno-higienicznych (ciepła woda w kranie)? Często bywa podnoszony argument zbyt wysokich cen książek, manipulacja cenami przez wydawnictwa, ale ciągle za słabo mówi się, że wypożyczanie książek w bibliotekach jest bezpłatne. Jeśli przyjrzeć się statystykom Biblioteki Narodowej, to jednak jasno z nich wynika, że biblioteki są dopiero na piątym miejscu jako źródło czytania. Może dlatego, że brak tam nowości, a w każdym razie za mało ich, że zbyt długie kolejki w oczekiwaniu na pożądaną pozycję? To też, ale nie ludźmy się, nie ma nigdzie takich bibliotek, w których nowości czekają na nas jak w księgarni.

Trzeba wrócić do początków cyfryzacji, kiedy roilo się od lamentów na temat kultury obrazkowej, która połknie papierową, kiedy rozpoczynała się dopiero era zmasowanego ataku kanałów telewizyjnych, a komputery były ciężkie i wielkie. Dzisiaj komputer przy uchu, czyli smartfon, mnogość gier, kanałów telewizyjnych, informacji o wszystkich i wszystkim w każdym portalu to po prostu rzeczywistość. No i jeszcze rzecz ważna – uczą się i pracują ludzie, dla których wszystkie te wynalazki są oczywiste i wydaje im się – jedyne. I były zawsze.

Oczywiście najprzyjemniej jest kupić książkę w księgarni natychmiast po jej ukazaniu się, przeczytać i położyć na półkę, jeśli nią jeszcze mamy, lub podrzucić komuś innemu. Powszechna w innych krajach metoda pierwszej publikacji jako książki poręcznej, na marnym papierze, ale tańszej, jakoś się u nas nie przyjmuje. Owszem są już takie książki, ale raczej jako tania alternatywa, a nie pozycja, którą można kupić, przeczytać i bez żalu porzucić.

Nie ludźmy się, tęsknota za czytelnictwem powszechnym i wysokim to uczucie piękne, ale nieracjonalne. Nie tylko dlatego, że powoli odchodzi już generacja, dla której książka była często jedyną formą nauki i zabawy, a jej pozycja społeczna sytuowała się bardzo wysoko. Tendencje kulturalne i praktyka oświatowa utrwały ten model życia duchowego. Wielotomowe opowieści przeniosły się do telenowel, a każda poczytniejsza książka jest natychmiast ekranizowana i zjawia się w naszych kinach, albo w sieci. Jeśli kupuje się książki, to też inne niż dawniej – poradniki, aktualne wywiady-rzeki, super hity. Bibliotekarki sygnalizują, że coraz częściej korzysta się z innych niż papierowa form książek, coraz popularniejsze są audiobooki. Wraz ze zmianami generacyjnymi tendencja ta powinna się nasilać.

Czy biblioteki powinny więc zaprzestać stosowania różnych form popularyzacji czytelnictwa, najczęściej mało efektywnych, zwykle wypożyczonych z innych krajów? Oczywiście nie, ale istotą utrzymania czytelnictwa przynajmniej na dotychczasowym poziomie są nadal dobre, ładne i odpowiednio wyposażone budynki i ciągle aktualizowany księgozbiór. Stale należy zwiększać liczbę nietradycyjnych nośników treści.

Mało wierzymy w to, że chęć na czytanie w narodzie wzrośnie kiedy, jak chcą niektórzy, politycy i celebryci zaczęta nagminnie pojawiać się z książkami w rękach, albo przynajmniej w tle. Już chyba nigdy na nową powieść Myśliwskiego, Tokarczuka a choćby i Miłoszewskiego nie będzie czekało się z takim napięciem jak na premierę nowego iPhone'a.

Z pokorą przyjmujemy więc kolejne analizy czytelnictwa Biblioteki Narodowej. Będzie jak jest. Byle nie dużo gorzej.

Emeryk

Zmarła prof. dr hab. Jadwiga Kołodziejska – pierwsza dama bibliotekarstwa polskiego

W dniu 4 maja 2016 r. zmarła prof. dr hab. Jadwiga Kołodziejska – wybitny bibliotekoznawca i przyjaciel bibliotek, autorytet i wychowawca wielu pokoleń bibliotekarzy.

Pani Profesor zdobyła wykształcenie bibliotekoznawcze oraz stopień doktora na Uniwersytecie Warszawskim, następnie uzyskała stopień dr. hab. na Uniwersytecie Wrocławskim. W 1986 r. otrzymała tytuł profesora nadzwyczajnego.

W 1955 r. podjęła pracę w Bibliotece Narodowej. W latach 1968-2000 była kierownikiem Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej, z którym związała całe swoje zawodowe życie. Była członkiem: Krajowej Rady Bibliotecznej, The International Federation of Library Associations and Institutions, The International Development in Europe Committee of the International Reading Association, założycielem i prezesem Polskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, wykładowcą w Instytucie Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 1969-1983 była redaktorem naczelnym „Bibliotekarza”. Współpracowała stale z „Noteselem Wydawniczym”, „Nowymi Książkami”. Z Jej inicjatywy odbyło się dziesięć Forów Czytelniczych (1994-2003), zorganizowanych w Cedzynie pod Kielcami, skupiających bibliotekarzy z całej Polski zainteresowanych przeobrażeniami społecznymi i kulturowymi bibliotek.

Głównym obszarem zainteresowań naukowych i publicystycznych Pani Profesor były biblioteki publiczne w Polsce i na świecie, ich kontekst społeczny, gospodarczy, problemy organizacyjne. Bibliografia opublikowanych prac obejmuje ponad 700

artykułów, recenzji i felietonów zamieszczonych w krajowych i zagranicznych czasopismach fachowych i społeczno-politycznych, w tym 20 książek, m.in. diagnozujących sytuację bibliotek publicznych w przełomowych momentach społecznych i politycznych kraju. Z bogatego dorobku warto wymienić: *Publiczne biblioteki samorządowe w okresie międzywojennym* (1967), *Biblioteki publiczne po reformie administracyjnej kraju* (1980), *Kultura, gospodarka, biblioteki* (1992), *Biblioteki publiczne w strukturze społecznej* (2010) oraz raporty i programy rozwoju bibliotekarstwa polskiego, np. *Raport o stanie bibliotek polskich* (1974), *Program rozwoju bibliotekarstwa polskiego do 1990 roku* (1978), *Stan i perspektywy bibliotekarstwa polskiego do roku 2000* (1987).

Odeszła osoba szczególnie zasłużona na polu badań nad bibliotekarstwem i czytelnictwem, wychowawca wielu pokoleń bibliotekarzy, a przy tym człowiek niezwykle skromny i życzliwy.

Strona internetowa BN

M A T E R I A Ł Y M E T O D Y C Z N E

Konkurs nt. życia i twórczości Henryka Sienkiewicza

Rok 2016 – Rokiem Henryka Sienkiewicza

Pytania konkursowe:

Część I – Życie Henryka Sienkiewicza

1. W jakiej miejscowości i w którym roku się urodził?
2. Jaki nosił pseudonim?
3. W jakim mieście kończył gimnazjum?
4. Na jakich uczelniach studiował?
5. Jaki tytuł nosił warszawski dziennik, którego był redaktorem?
6. Jak nazywały się jego żony?
7. Jakie imiona nosiły jego dzieci?
8. Dokąd podróżował w 1888 r.?
9. Czyje imię nosiło ufundowane przez niego stypendium dla twórców chorych na gruźlicę?
10. Należał do inicjatorów budowy czyjego pomnika w Warszawie?
11. Jaką nazwę nosił jego majątek pod Kielcami, który otrzymał jako dar narodowy?
12. Jaką nagrodę otrzymał w 1905 r.?
13. W jakim państwie osiadł po wybuchu I wojny światowej?
14. W którym roku zmarł?

Część II – Twórczość Henryka Sienkiewicza

1. Jaki tytuł nosi jego pierwsza powieść?
2. Jakie tytuły noszą kolejne części „Trylogii”?
3. W jakich nowelach są poruszane tematy:
  - a. zagłady Indian,
  - b. dziecka pozbawionego możliwości rozwijania swych uzdolnień,
  - c. niedoli dziecka w zaborczej szkole.
4. W jakich powieściach odnajdziemy obrazy:
  - a. bitwa pod Grunwaldem,
  - b. Rzym za czasów Nerona,
  - c. Afryka w czasach powstania Mahdiego z Sudanu.

5. Które utwory pisarza doczekały się ekranizacji? (wymień trzy)
6. Jakie tytuły noszą reportaże będące efektami jego podróży do:
  - a. Ameryki,
  - b. Afryki.

Odpowiedzi:

Część I

1. w Woli Okrzejskiej w 1846 r.
2. Litwos
3. w Warszawie
4. w Szkole Głównej i na Uniwersytecie Warszawskim
5. „Słowo”
6. Maria Szetkiewiczówna, Maria (Marynuszka) Wołodkowiczówna, Maria Babska

7. Józef Henryk i Jadwiga
8. do Hiszpanii
9. Marii Sienkiewiczowej
10. Mickiewicza
11. Oblęgorek
12. Nagrodę Nobla
13. w Szwajcarii
14. 1916 r.

Część II

1. *Na marne*
2. *Ogniem i mieczem, Potop, Pan Wołodyjowski*
3. a. *Sachem*,
b. *Janko Muzykant*,
c. *Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela*
4. a. *Krzyżacy*,
b. *Quo vadis*,
c. *W pustyni i w puszczy*
5. *Ogniem i mieczem, Potop, Pan Wołodyjowski, Rodzina Polanieckich, Quo vadis, W pustyni i w puszczy, Krzyżacy*

6. a. *Listy z podróży do Ameryki*
b. *Listy z Afryki*

BIBLIOGRAFIA:

- *Literatura polska: przewodnik encyklopedyczny*. [Kom. red. (przewodn.) Julian Krzyżanowski, od 1976 Czesław Hernas]. T. 2. N-Ż. [Wyd. 2]. Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe, 1986.
- *Pozytywizm*. [Aut. tekstów Józef Bachórz; red. Anna Skoczek]. Bochnia – Kraków – Warszawa: Wydawnictwo SMS, [2004].
- *Wielka encyklopedia PWN*. [T] 25, Sg-Starmach. Red. nac. Jan Wojnowski. Warszawa: Wydaw. Naukowe PWN, 2004.

EDYTA MAGDALENA LACHOWSKA

Biblioteka Pedagogiczna w Ostrołęce

„Franklin i zazdrość”

Scenariusz zajęć z elementami bajkoterapii dla dzieci w wieku 6-9 lat

Temat: Czytamy z Franklinem. *Franklin zazdrośny o przyjaciela*.

Cele:

Dziecko

- rozumie czym jest zazdrość,
- potrafi wytłumaczyć, jak zachowuje się osoba zazdrośna,
- wie, że najlepszą formą wyjaśniania nieporozumień jest rozmowa,
- umie wyjaśnić kim jest przyjaciel,
- umie pracować z kółkami origami.

Warunki techniczne: biblioteka lub świetlica

Liczba uczestników: 15

Treści przekazywane:

Dziecko

- jest pozytywnie nastawione do miejsca, jakim jest biblioteka/świetlica,
- poznaje emocje – zazdrość,

- rozumie, że błędnie możemy odbierać niektóre zachowania innych osób,
- wie, że przyjaźń ma wielką moc,
- uczy się empatii,
- ma potrzebę: kontaktu z rówieśnikami, rozmowy, zabawy.

Metody: pogadanka, głośne opowiadanie dobrego tekstu, rozmowa kierowana, zabawa ruchowa w rytm muzyki, praca plastyczna.

Formy realizacji: indywidualna, zespołowa.

Środki terapeutyczne: kamishibai (drewniany parawan butai i karty narracyjne), książka *Franklin zazdrosny o przyjaciela*, płyta CD z muzyką, odtworzący płyt CD, papierowe, kolorowe kartki A5, zielone kółka origami różnych wielkości, pisaki, kredki, klej w sztyfcie.

Materiały wykorzystane do zajęć:

- Bourgeois, Paulette: *Franklin zazdrosny o przyjaciela*. Bielsko-Biała: Wydaw. DEBIT, 2013.
- *Śpiewaj z nami. Dziecięce przeboje*. Album MP3, Various Artists, 2011.

Przebieg zajęć:

- 1 Powitanie uczestników.
- 2 Prowadzący rozdaje każdemu dziecku 3 samoprzylepne „bużki” w kształcie żółwi (uśmiechniętą, nieco skrzywioną i smutną). Prosi by dziecko chwilę na nie popatrzyło, następnie wybrało tę, która wyraża jego obecny nastrój.
- 3 Prowadzący pokazuje dzieciom drewniany przedmiot, jakim jest kamishibai i opowiada o nim.
- 4 Wprowadzenie w tematykę zajęć. Poznamy dziś historię, która przydarzyła się Franklinowi, gdy był zazdrosny o swojego najlepszego przyjaciela misia...
- 5 Prowadzący opowiada bajkę (wykorzystując tekst *Franklin zazdrosny o przyjaciela*), zmieniając kolejne własnoręcznie wykonane karty narracyjne w butai.
- 6 Dzieci dowiadują się, że Franklin był zazdrosny o swojego najlepszego przyjaciela misia. Franklin i miś umówili się w parku na budowanie kamiennych wież. Miś wołał jednak bawić się z królikiem, a Franklin nie mógł się z tym pogodzić – czuł zazdrość. W związku z zaistniałą sytuacją, żółwikiem targały różne emocje (na zmianę był smutny, zły, poirytowany, złośliwy, obrażony...). Na szczęście pojawił się „ekspert”, w tym wypadku był nim lis, który rozwiązał nieporozumienie. Na koniec wszyscy wspólnie się bawili, a Franklin porozmawiał z misiem. To właśnie rozmowa okazała się kluczem do wyjaśnienia nieporozumienia.
- 7 Prowadzący zadaje dzieciom pytania do tekstu, np. „Z kim i gdzie umówił się Franklin?”, „Co mieli robić Franklin i miś?”, „Co i z kim wołał robić miś?”, „Jak odebrał to Franklin?”, „Jak Franklin się zachowywał?”, „Jak my zachowujemy się, gdy czujemy zazdrość?”, „Jaki jest sposób na rozwiązanie takiego problemu?”.
- 8 Praca plastyczna; dzieci wykonują żółwia z papierowych kółek origami. Prowadzący krok po kroku pokazuje uczestnikom, jak stworzyć żółwia z zielonych kółek (różnej wielkości), które naklejane są na kolorową kartkę. Dzieci tworzą scenerię, w której znajduje się ich żółw (korzystając z kredek i pisaków).
- 9 Wspólna zabawa do dźwięków piosenki „W przyjaźni tkwi siła”.
- 10 Prowadzący pyta, czy któreś dziecko chce zmienić wybraną przez siebie na początku zajęć „bużkę”. Obserwuje reakcje uczestników.
- 11 Podziękowanie za udział w zajęciach. Pożegnanie uczestników.

Narzędzia badawcze: „bużki” obrazujące nastrój, obserwacja prowadzącego.

ANNA WALSKA

Uchodźcy

Zestawienie bibliograficzne w wyborze

Zestawienie opracowano w oparciu o bazy elektroniczne Biblioteki Narodowej oraz Biblioteki Pedagogicznej w Ostrołęce.

Wykaz zawiera publikacje za lata 2010-2015.

Książki

1. **Aktywizacja zawodowa uchodźców w ramach Centrum Integracji Uchodźców** / Katarzyna Potoniec. – Białystok: Fundacja Edukacji i Twórczości, 2011.

2. **Bezpieczny dom?: przemoc fizyczna i symboliczna wobec uchodźczyń i uchodźców** / pod red. Witolda Klauza. – Warszawa: Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, 2014.

3. **Edukacja wielokulturowa: działania podejmowane w Polsce** / Izabela Czerniejewska. – Toruń: Wydaw. Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, 2013.

4. **Integracja kreatywna** / [teksty Nela Brzezińska i in. – Warszawa: Stowarzyszenie Praktyków Kultury, 2011.

5. **Organizacyjna reakcja na nowe zjawisko: szkoły i instytucje pomocowe wobec uchodźców w Polsce po 2004 r.** / Mikołaj Pawlak. – Warszawa: Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji UW, 2013.

6. **Poza systemem: dostęp do ochrony zdrowia nieudokumentowanych migrantów i cudzoziemców ubiegających się o ochronę międzynarodową w Polsce** / pod red. Aleksandry Chrzanowskiej i Witolda Klauza. – Warszawa: Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, 2011.

7. **System organizacji ośrodków przyjmowania cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy w Polsce** / raport przygotowany przez Krajowy Punkt Kontaktowy Europejskiej Sieci Migracyjnej w Polsce; [red. Joanna Sosnowska]. – Warszawa: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Departament Polityki Migracyjnej, 2013.

8. **Tutoring młodych uchodźców** / [red. Jakub Iwański]. – Warszawa: Stowarzyszenie Praktyków Kultury, cop. 2012.

Artykuły z czasopism

1. **Analiza sytuacji uchodźców w Polsce w aspekcie realizacji wspólnej polityki azylowej Unii Europejskiej** / Hanna Kelm, Helena Tendera-

-Właszczuk. // Zeszyty Naukowe – Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie. – Nr 852 (2011), s. 63-80.

2. **Cudzoziemcy w polskich szkołach** / Włodzimierz Kaleta. // Dyrektor Szkoły. – 2015, nr 11, s. 21-24.

3. **Dzieci uchodźców** / Joanna Żepielska. // Meritum. – 2011, nr 1, s. 30-32.

4. **Integracja w szkole dzieci z rodzin uchodźców** / Katarzyna Górską, Leandra Korczak. // Edukacja Ustawiczna Dorosłych. – 2014, nr 4, s. 18-32.

5. **Nadanie statusu uchodźcy małoletniemu bez opieki** / Sylwia Łakoma. // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. – 2010, nr 4, s. 53-60.

6. **Nadawanie cudzoziemcom statusu uchodźcy** / Robert Maciejczyk. // Przedsiębiorstwo Przyszłości. – R. 3, nr 2 (2011), s. 53-60.

7. **Ochrona uchodźców w ustawodawstwie państw członkowskich Unii Europejskiej z Europy Środkowej i Wschodniej** / Anna Potyrała. // Środkowoeuropejskie Studia Polityczne. – 2012, [t.] 1, s. 211-243.

8. **Opinie ludności Białej Podlaskiej o mieszkańcach Ośrodka dla Uchodźców** / Anna Romaniuk. // Podlaski Kwartalnik Kulturalny. – 2014, nr 2, s. 33-52.

9. **Podejście „rot cause” jako rozwiązanie problemu uchodźstwa: wybrane dylematy i kontrowersje** / Dymitr Gafarowski; Uniwersytet Jagielloński. // Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny. -R. 40, z. 4 (2014), s. 25-50.

10. **Postrzeganie sytuacji kryzysowych przez muzułmanów – perspektywa nadziei podstawowej: na przykładzie grupy uchodźców czeceńskich w Polsce** / Halina Grzymała-Moszczyńska. // Przegląd Religioznawczy. – 2013, nr 1, s. 253-267.

11. **Praca z uchodźcami z perspektywy uczestnika programu Wolontariat Europejski** / Daniel Eichner, Anna Młynarczuk-Sokołowska. // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. – 2011, nr 10, s. 25-30.

12. **Prawo migrantów przymusowych do pracy w Polsce: zakres ochrony oraz ocena efektywności w świetle badań w województwie podlaskim** / Łukasz Kiszkiel, Rafał Julian Mejsak; Instytut Socjologii. Uniwersytet w Białymstoku, Instytut Historii i Nauk Politycznych. Uniwersytet w Białymstoku. // Pogranicze (Białystok). – T. 20 (2012), s. 133-159.

13. **Problematyka „uchodźców środowiskowych” w prawie międzynarodowym** / Maria Magdalena Kenig-Witkowska. // Państwo i Prawo. – 2013, nr 10, s. 5-20.

14. **Problemy imigrantów i uchodźców w Polsce na podstawie wybranych przekazów medialnych** / Beata Łaciak; Katedra Antropologii i Socjologii Obyczajów i Prawa. Instytut Stosowanych Nauk Społecznych UW. // Societas Communitas. – 2012, nr 1, s. 109-144.

15. **Przygotować szkołę na dzieci uchodźców** / Katarzyna Leśniewska. // Dyrektor Szkoły. – 2015, nr 11, s. 17-20.

16. **Przystanek Polska** / Aleksandra Chrzanoska, Karolina Mazurczak; rozm. przepr. Grzegorz Nurek. // Nowa Europa Wschodnia. – 2014, nr 3/4, s. 93-100.

17. **Rola administracji socjalnej w procesie integracji uchodźców** / Paweł Zaborniak. // Służba Pracownicza. – 2012, nr 8, s. 1-5.

18. **Sytuacja prawna uchodźcy w prawie polskim na tle standardów unijnych** / Izabela Oleksiewicz. // Zeszyty Naukowe / Wyższa Szkoła

Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie. – 2013, z. 4, s. 208-221.

19. **Tacy jak my, choć różni** / Marek Drogosz. // Charaktery. – 2015, nr 11, s. 72-75.

20. **Uchodźcy w Danii – między integracją a marginalizacją** / Edyta Januszewska. // Praca Socjalna. – 2015, nr 1, s. 53-70.

21. **Uchodźcy w naszym domu – problem czy powinność?** / Maria Figa. // Geografia w Szkole. – 2015, nr 4, s. 24-26.

22. **Uchodźcy w szkole** / Małgorzata Nowak. // Dyrektor Szkoły. – 2012, nr 1, s. 12-17.

23. **Wspieranie i integracja uchodźców oraz cudzoziemców** / Joanna Szymanowska. // Praca Socjalna. – 2015, nr 5, s. 101-113.

Zbiory audiowizualne

1. **Migracje i wielokulturowość [DVD]** / reż. Marcin Wołkowicz. – Warszawa: Tutto Arts & Media, 2014.

EDYTA DOBEK

Biblioteka Publiczna w Ostrołęce

P. P. H. INNOWACJA - producent regałów bibliotecznych

41-400 Mysłowice, ul. 1000-lecia Państwa Polskiego 26A

www.pw-innowacja.pl

(32) 307 03 04

info@pw-innowacja.pl

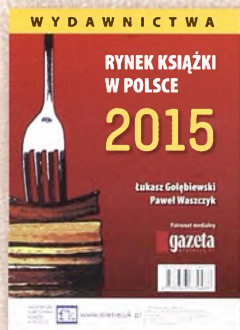

Produkujemy metalowe regały biblioteczne w szerokim asortymencie oraz bogatej kolorystyce: regały jednostronne, dwustronne, ekspozycyjne.

Zapewniamy transport i montaż na terenie całego kraju.

Zapraszamy do zapoznania się z naszą ofertą.

Rynek Książki w Polsce 2015

Kompendium wiedzy o rynku wydawniczo-księgarskim:

- analiza zmian, prognozy rozwoju poszczególnych segmentów rynku wydawniczego
  - prezentacje największych firm z branży (charakterystyka firm, informacje o obrotach, sprzedaży książek itd.)
  - liczne tabele i zestawienia, m.in. z wynikami badań czytelnictwa, danymi na temat wielkości produkcji wydawniczej, informacjami o nakładach książek
- przegląd najważniejszych wydarzeń jakie zaszły na rynku wydawniczo-księgarskim w okresie 2014-półowa 2015 roku
- informacje o najważniejszych polskich targach książki oraz o instytucjach i organizacjach działających na rynku książki
- kilkaset biogramów osób kształtujących polski rynek wydawniczy

Wydawnictwa 80 zł • Dystrybucja 40 zł • Poligrafia i Papier 50 zł
Targi, instytucje, media 40 zł • Who is who 50 zł

www.rynek-ksiazki.pl

NOWOŚCI WYDAWNICTWA SBP

Zapraszamy do sklepu (<http://www.sbp.pl/sklep>)

